

СЪДЪРЖАНИЕ

Христина Митрева – Новите отговорности на Националния осигурителен институт ..	3
Реформата	
Марина Цветкова – И българските пенсионери крачат към Европа	4
Осигуряването в числа	
Антоанета Ганчева – Минимален осигурителен доход за наетите лица за 2005 г.	8
Аспасия Петкова – Нарастване на задълженията към фондовете на НОИ след промяната на размера на лихвата	10
Втора пенсия	
Размер на преведените суми от НОИ към професионалните и универсалните пенсионни фондове	12
Партньори	
Бисер Петков – Нови моменти в Наредбата за реда и начина за промяна на участието в пенсионен фонд	15
Информационни технологии	
Марин Калчев – Информационната система на НОИ в услуга на гражданите, бизнеса и институциите в България	18
Право	
Изплащане на обезщетения за бременност и раждане и за отглеждане на дете, съгласно промените в Кодекса за социално осигуряване, в сила от 1 юли 2004 г.	21
Международна дейност	
Интересът към българската пенсионна реформа нараства	23
Теодора Нончева – Ръководители на немски пенсионноосигурителен институт на посещение в НОИ	24
Спогодби	
Мария Късърова – Договор за социално осигуряване с Кралство Испания	25
Човешки ресурси	
Елена Захаријева – Тенденции в натовареността на заетите в основните структурни звена в ТП на НОИ през 2003 г.	27
Представяме ви...	
Ангелина Генова-Влайкова – Районно управление “Социално осигуряване“ – Пазарджик	29

Бюлетин на Националния
осигурителен институт

Година III, брой 3, 2004

Редакционна колегия:

Христина Митрева - председател
Валентина Кръстева
Даниела Асенова
Теодора Нончева
Марин Калчев
Йосиф Милошев

Редактор:

Валентина Минчева

Коректор Валентина Минчева
Предпечат Калина Минчева
Печат Печатна база на НОИ
Формат 60 x 90/8
Печатни коли 4

Адрес на редакцията

1303 София,
бул. "Ал. Стамболийски" № 62-64
Тел: 02 926 1010
02 926 1234
web: www.nssi.bg
ISSN 1311 - 9656

НОВИТЕ ОТГОВОРНОСТИ НА НАЦИОНАЛНИЯ ОСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ

Социалната политика не може да бъде извън контекста на икономическата и финансовата реалност в България. Националният осигурителен институт участва активно в осъществяването на реформата, като неговите усилия са насочени към подобряване административното обслужване на потребителите, защитата на техните права и подобряване финансовата стабилност на фондовете на държавното обществено осигуряване. За тази цел особено важно значение има повишаване събираемостта на осигурителните вноски и усъвършенстване на системата за отпускане, изплащане и контрол върху пенсиите и краткосрочните плащания. Върху по-добрата събираемост на осигурителните вноски през последните две години положително влияние оказват както въведените от правителството през 2003 г. две нови политики – минималните осигурителни прагове по основни икономически дейности и квалификационни групи професии и задължителната регистрация на трудовите договори, така и засиленият превантивен контрол върху осигурителите по спазването на осигурителните задължения. На входа на системата за всички осигурени лица вече са осигурителният им доход и продължителността на осигурителния период. На изхода на системата са обезщетенията за временна и трайна неработоспособност и контролът при отпускането и изплащането на осигурителните плащания. Еднаквите задължения за участниците в осигурителния процес, поставени при еднакви условия, независимо от начина на полагане на труд, изискват гарантирането на еднакви права според осигурителния риск и личния принос.

За гарантирането на тези права все по-актуално става подобряването на контрола върху осигурителните плащания и недопускане на неправомерно получаване на пенсии и обезщетения (особено на инвалидни пенсии поради общо заболяване и обезщетения по болест). С направените промени в Закона за здравето се предвижда от началото на 2005 г. доверени лекари на НОИ да участват в работата на комисиите по медицинска експертиза – териториалните експертни лекарски комисии (ТЕЛК) и Националната експертна лекарска комисия (НЕЛК). Друга допълнителна мярка е да бъдат създадени специални лекарски комисии за препотвърждаване на решенията на ТЕЛК и НЕЛК за трайната неработоспособност с цел намаляване случаите на неправомерно отпускани и изплащани парични обезщетения и пенсии за инвалидност.

От началото на 2005 г. Националният осигурителен институт ще поеме и администрирането на фонда "Гарантирани вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя". Целта на този фонд е да се гарантира изплащането на начислените и неизплатени трудови възнаграждения, дължими по индивидуалните и колективните трудови договори, и паричните обезщетения, дължими от работодателя по силата на нормативен акт.

Във връзка със синхронизирането на българското осигурително законодателство с това в Европейския съюз, на 19.08.2004 г. Министерският съвет прие проект за Закон за изменение и допълнение на Кодекса за социално осигуряване. В него се предвижда от 1 януари 2006 г. Националният осигурителен институт да започне да изплаща и краткосрочните обезщетения по гл. 4 от КСО (за временна неработоспособност и майчинство) на осигурените лица, без посредничеството на техните работодатели. Паричните обезщетения при болест, майчинство, инвалидност и смърт ще се изплащат на правоимащите на територията на държавата, в която живеят или пребивават постоянно. Тези промени са част от стратегията за развитието на осигурителния институт и вече са приети от Надзорния съвет на НОИ. След приемането на закона работодателите ще бъдат освободени от несвойствената за тях дейност по преценяване правото на паричните обезщетения, определянето на техния размер и изплащането от името на осигурителния институт. Очаква се също да бъдат създадени нови възможности за подобряване на контрола от страна на НОИ за ограничаване случаите на злоупотреби със средствата на държавното обществено осигуряване.

С предвидените промени в Кодекса за социално осигуряване държавата ще направи следващата крачка в стремежа си да защити парите си от изтичане.

**Христина Митрева, главен директор
и главен актюер на НОИ**

И БЪЛГАРСКИТЕ ПЕНСИОНЕРИ КРАЧАТ КЪМ ЕВРОПА

Марина Цветкова

2,3 млн. нашенци ще бъдат с най-ниските доходи в ЕС след присъединяването ни през 2007 г. Плавно покачване на пенсиите е възможно след частични реформи в пенсионния модел.

В историите на Алън Милн новината, че пенсиите в България ще скочат с цели 7% през 2005 г., би звучала горе-долу в стила "... колкото повече го нямаше Мечо Пух, толкова повече го търсеше Прасчо". В тях 2,3 млн. възрастни хора може би щяха да приемат философски радостната вест, че парите за старини у нас набъбват. И вместо досегашните 124 лв. вече ще получават средно по 133 лв.

Но дори и за приказните абсурди има лимит.

Реалността, в която битуват българските пенсионери две години и половина преди влизането ни в ЕС, не е никак обнадеждаваща. Защото разликата в доходите им, сравнена със средноевропейските, е в пъти, а не в проценти.

Последните обобщени статистически данни сочат, че старите хора у нас получават едва 75 долара средно на месец. В Литва възрастните получават 87 долара, в Латвия – 98 долара, Естония – 101 долара, Словакия – 126 долара. А на най-охолни старини се радват в Чехия, Полша и Словения. Там средните пенсии са съответно 205, 238 и 409 щ. долара.

Излиза, че в България **"пенсията" продължава да е синоним на подаяние от държавата**. А частичните реформи на т.нар. пенсионна реформа в страната не могат да станат обект на обществено одобрение.

На този фон е напълно обяснимо, че само вещите в социалното осигуряване могат да оценят като революционни промените, които ще бъдат направени от 2005 г. Планираните изменения са в няколко насоки. Бюджетът на Националния осигурителен институт (НОИ), който иначе страда от хроничен дефицит и се попълва със средства от републиканския бюджет, предвижда парите за старини да нараснат със 7% от следващата година. Това е с около 1% повече, тъй като от 2000 г. насам пенсиите са

се осъвременявали средно с по 6 на сто.

Друга идея на строителите на пенсионната реформа в България е да се въведе т.нар. златно швейцарско правило при годишното индексване на пенсиите. Според него парите на възрастните ще растат с фиксиран процент за всяка отделна година. Показателят представлява сбор от процента на инфлацията за предходната година и ръста на доходите, разделен на две. Предполага се, че по този начин годишните увеличения на пенсиите реално ще бъдат по-високи, като вместо да гонят процентите на инфлацията, пенсиите ще зависят повече от годишните увеличения на заплатите в бюджетната сфера и частния сектор.

Проектобюджетът на осигурителния институт предвижда още парите на най-заможните баби и дядовци – тези, които са достигнали т.нар. таван на пенсиите – да се увеличат с 35 лв. от началото на следващата година. Така от 1 януари 2005 г. максималната пенсия в страната вече няма да е 420 лв., а ще достигне 455 лв.

Дори и тази главозамайваща цифра обаче не е в състояние да пречупи иначе дълбоко загнездило то се обществено чувство, че да си пенсионер в България е равносилно на бедняк.

Хората в България все още си мислят, че "работят не работят, накрая ще получат мизерна пенсия". Тази заблуда се дължи на факта, че от 1990 до 1997 г. политиката на компенсирание на инфлацията се заключаваше в това към всички пенсии да се прибавят еднакви суми. Така парите за старини практически се изравниха. А минималната пенсия почти не се различаваше от гарантирания минимален доход за бедност.

След реформата от 2000 г., а впоследствие и след вдигането на пенсионния таван от 1 януари

2004 г., настъпиха съществени различия по отношение на отпусканите пенсии. Политическото решение максималната пенсия да стане 420 лв. оощастливи 150 хил. стари хори, които вече получават реалните си пенсии. Около 10 хил. са останалите “зад борда”, които по данни на НОИ надхвърлят пенсионния таван. Статистиката показва, че в България вече може да се говори за **класа на “богати” и класа на “бедни” пенсионери.**

Таблица 1
Лични пенсии за осигурителен
стаж и възраст към 30.06.2004 г.

Месечни размери	Брой	% от общия брой лични
От 53,00 до 60,95 лв.	257 659	14,3
От 60,96 до 80,00 лв.	327 566	18,1
От 80,01 до 100,00 лв.	297 540	16,5
От 100,01 до 120,00 лв.	242 000	13,4
От 120,01 до 140,00 лв.	182 591	10,1
От 140,01 до 160,00 лв.	134 802	7,5
От 160,01 до 180,00 лв.	97 522	5,4
От 180,01 до 200,00 лв.	67 387	3,7
От 200,01 до 250,00 лв.	95 634	5,3
От 250,01 до 300,00 лв.	45 351	2,5
От 300,01 до 420,00 лв.	58 298	3,2
Над 420,01 лв.	699	0,0

Източник: НОИ

От гледна точка на осигуряването това разграничение е положително, тъй като става ясно, че всеки ще получи толкова, колкото му се полага според приноса му към системата. Но и в тази посока има още какво да се желае, твърдят експерти в осигуряването.

Разликата между минималната и социалната пенсия трябва да е от порядъка на 15–20 лв. Така ще бъде пределно ясно, че тези, които са работили цял живот, няма да получават колкото социално слабите. За да се случи това, е необходима нова промяна във формулата за изчисляване на пенсията. При сметките може да бъде дадена по-голяма тежест на осигурителния стаж през годините (примерно процентът да скочи от 1 на 1,1). Така хората, които са работили по-дълго и са се осигурявали върху по-високи заплати, в крайна сметка ще получават повече.

Друга възможност за радикална промяна е да се премахнат изцяло гарантираните минимални размери на пенсията, като парите за старини се изплащат в реалните им размери. Или ако да речем по пенсионната формула се сметне, че даден човек има право да взима от държавата 10 лв. месечно – тол-

кова и ще получава. По този начин ще се освободят ресурси, които могат да бъдат похарчени за хората с по-голям принос в осигурителната система. Парите за най-бедните стари хора пък трябва да бъдат гарантирани по схемите на държавното социално подпомагане, както това става в развитите европейски икономики, смятат експертите.

За да дръпнат нагоре пенсията в България, трябва да се качат и доходите от трудова дейност. Донякъде този проблем беше решен с въвеждането на минималните осигурителни прагове за отделните категории труд. Мярката обаче не може да доведе до радикални промени, ако не настъпи прелом в осигурителната култура както на работниците, така и на работодателите.

Факт е, че желанието за бягство от осигурителната система съществува и пречи на попълването на фондовете на НОИ. Все още не е отстранена масовата практика за назначаване на служители на минимална работна заплата. Сивият сектор в икономиката пък гравитира около 35–40%. Следователно няма как да се очаква и сериозно повишение на парите за старини по линия на държавното осигуряване.

В пряка зависимост от осигурителния принос са и пенсията от втория стълб на пенсионната система за родените след 31 декември 1959 г. Това са средствата, които се управляват от частните пенсионни дружества и се отчисляват от общата вноска за НОИ. В този случай е важно: първо – колко внасяш във пенсионноосигурителното дружество. И второ – как то инвестира парите по индивидуалната ти партия. За 2003 г. се оказва, че около 90% от портфейлите на пенсионните фондове са вложени в безрисковите, но и нискодоходни държавни ценни книжа (ДЦК). Логично е да се очаква бъдещите “втори” пенсии да бъдат по-високи, ако частните фондове разширят обхвата на инструментите, в които инвестират. И ако, разбира се, държавата им предложи нови инвестиционни възможности. Тогава, както казва Пух, ще “има само едно нещо, което е по-хубаво от гърненце с мед... това са две гърненца с мед!”

Съществуват и още допълнителни **възможности за промяна на пенсионния модел**, за които от месеци се говори в бъдеще време. Но които могат да променят статуквото за “еднакво мизерните” български пенсии. Първата е да се осъществи идеята, лансирана от финансист №1 Милен Велчев, за създаване на специален фонд с парите от приватизация. Новината беше огласена от царския ковчежник след завръщането му от Ирландия през април. Велчев каза, че парите от приватизацията на

ирландския телеком (4,5 млрд. щ. долара) не отишли директно в бюджета, а били отделени във фонд за социално осигуряване. И обеща, че това ще се случи и в България.

Друга възможност е да се разширят механизмите на дългово финансиране на дефицитите в осигурителната система, предложена от управителя на НОИ Йордан Христосков. Идеята е да се емитират целеви облигации (книжа), предназначени специално за покриване на временните дефицити в осигуряването. Те ще се изплащат в периоди на финансова стабилизация и свободни ресурси в системата.

Тези мерки могат да помогнат за **плавното покачване на всички пенсии**, но не и да предизвикат бърз скок на парите за старини в България. Те ще бъдат и допълнителна застраховка срещу евентуални катаклизми в системата.

Иначе истинските гаранции, че срив в пенсионната система в страната няма да настъпи, се коренят в самата архитектура на българския пенсионен модел. Той е замислен (и въведен през 2000 г.) като своеобразен хибрид между чилийския еталон и традициите на Бисмаркова Европа.

В Чили пълното откъсване на пенсионното дело от държавата даде резултат 22 г. по-късно. Революционната промяна беше направена през 1980 г., когато държавната пенсионна система беше напълно заменена от частно управлявана национална система с индивидуални спестовни партии. Две десетилетия по-късно частните фондове вече управляват 51% от БВП на страната, наблюдава се бурно развитие на капиталовите пазари, 5–6% допълнителен икономически ръст и рязко свиване на безработицата до 5% след въвеждането на реформата.

В същото време днес Старият континент се тресе от проблеми заради демографската криза и силната зависимост на осигуряването от държавните субсидии. На застаряваща Европа не ѝ достигат 456 млрд. евро, за да попълни недостига в пенсионните фондове на държавите. Правителствата вече са изправени пред необходимостта да избират варианти за решения между трите възможни злини – намаляване на пенсиите, увеличаване на осигурителните вноски или увеличаване на възрастта за пенсиониране. Според данните за 2000 г. около 11% от БВП на страните членки са били похарчени за пенсии, като тенденцията е този процент да нараства в геометрична прогресия. Затова и Европейската комисия даде ултиматум в нарочна пенсионна директива до 2010 г. пенсионната възраст в държавите от ЕС да се качи с още 5 години.

У нас данните за съотношението работещи–

пенсионери също се влошават заради демографските проблеми в страната. Пенсионерите са около 31% от цялото население на България, сочат последните демографски анализи. Тоест на всеки 100 работещи се падат 102 пенсионери, или съотношението между тези, които внасят средства в осигурителната система, спрямо тези, които получават пари от нея, е 1:1.

Българската пенсионна система все още е обременена от хроничните проблеми на прехода в страната, смятат анализатори. Структурната безработица, както и възможностите за ранно пенсиониране в някои отрасли също намаляват броя на “плащащите” осигуровки. Не са малко и българите, за които осигуряването е ненужно бреме. Всички тези обстоятелства топят шансовете на сегашните (и следващите поколения) стари хора да получават по-високи пенсии. Но не са заплаха за системата като цяло. Според актюерските разчети старите хора у нас няма да се срамуват от доходите си най-рано след 10–15 години. Дотогава обаче българският пенсионен модел не трябва да се сблъсква с икономически или финансови кризи.

Иначе за хората, които ще прекратят прага на ЕС през 2007 г., пенсиите, които биха могли да им гарантират достойни старини, ще си останат само фикция.

Таблица 2

Тавани на пенсиите в ЕС-15

Белгия	максималният размер се определя косвено от максималния осигурителен доход – 16 780 евро годишно
Дания	определя се от начина на изчисляване на пенсията спрямо базисното възнаграждение – 6855 евро месечно
Гърция	2065 евро месечно
Испания	1902 евро месечно
Франция	50% от тавана на осигурителния доход или 13 675 евро годишно
Ирландия	122 евро седмично
Австрия	2261 евро месечно
Швеция	3986 евро месечно
Великобритания	198 евро седмично за държавната пенсия

* В останалите страни от ЕС-15 няма ограничения на максималния размер.

Висока ли е фискалната тежест на социалното осигуряване в България спрямо държавите от ЕС-15? Данните на Евростат сочат, че средната данъчно-осигурителна тежест за европейските страни през 2002 г. е 37,8%. Посочени са и размерите на вноските по видове рискове. При сравняването им трябва да се отчитат и бюджетните субсидии за осигурителните фондове, които намаляват пряката осигурителна тежест в страни като Дания, Испания, Швеция, Финландия, Ирландия и Великобритания. Излиза, че осигурителната тежест от 42%

в България е по-висока от средната за Европейския съюз. По този показател страната ни не превишава равнищата на страни като Гърция, Италия, Холандия и други с традиционно широк обхват на държавните разходопокривни пенсионни системи.

Статистиката на Евростат сочи още, че между самите европейски страни се наблюдават съществени различия в осигурителните ставки. Определянето им е въпрос на автономна национална политика и зависи от равнището на доходите, бюджетните трансфери и редица други условия.

Равнища на осигурителните вноски в страните от ЕС-15 и в България

Държави	Обща вноска	Здравно осигуряване	Болест и майчинство	Пенсии	Безработица	Всичко
Белгия	37,94	-	-	-	-	37,94
Дания	8	Бюджетно финансиране	-	30 Eur	2	12
Германия		13,52		19,1	6,5	39,12
Гърция		6,45	1,2	30	5,41	43,06
Испания	28,3	Бюджетно финансиране	-	-	-	28,3
Франция		13,55		14,75	6,18	34,48
Ирландия	12	1,25	-	-	-	13,25
Италия		3		32,7	4,71	40,41
Люксембург	5,1	5,14	24		34,24	
Холандия		8,1	-	26	8,9	43
Австрия		7,9		22,8	6	36,7
Португалия	34,25	Бюджетно финансиране	-	-	-	34,25
Финландия		Бюджетно финансиране	3,1	21	1,5	25,6
Швеция		Бюджетно финансиране	7,5	6,4	5,84	19,74
Великобритания	12	Бюджетно финансиране	-	-	-	12
България		6	3	29	4	42

Източник: Сравнителните таблици по социална защита на EC MISSOC, 01.01.2003 г.

МИНИМАЛЕН ОСИГУРИТЕЛЕН ДОХОД ЗА НАЕТИТЕ ЛИЦА ЗА 2005 Г.

Антоанета Ганчева,
началник-отдел “Статистика, актюерски анализи и прогнози”,
ГД “Анализ, планиране и прогнозиране”

С цел повишаване събираемостта на осигурителните вноски, от началото на 2003 г., със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване, се въведе минимален осигурителен доход (МОД) за наетите лица.

Минималният осигурителен доход за 2003 г. беше диференциран по 48 групи икономически дейности и 9 квалификационни групи професии. Минималният осигурителен доход беше определен на базата на споразуменията между социалните партньори, а там, където не можеше да се постигне споразумение, беше използван 60-процентовия размер на отчетения среден осигурителен доход по основни икономически дейности за 2002 г.

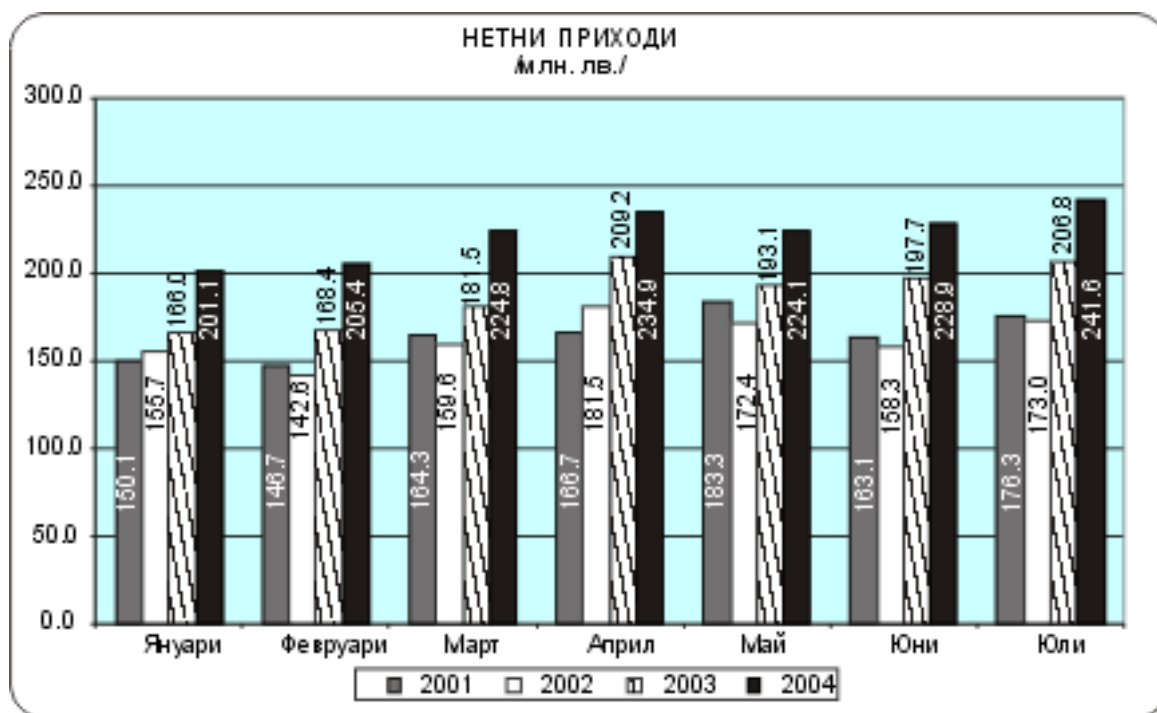
През 2002 г. при договарянето на минималния осигурителен доход имаше известни опасения, включително и от мисията на МВФ, че работодателите няма да се справят с определяне на основната си икономическа дейност и трудно ще класифицират наетите от тях работници и служители по групи професии. Освен това се очакваше прехвърляне на част от наетите по трудови правоотношения към граждански договори и отгук – избягване на задължителната регистрация на трудовите договори. За щастие тези опасения не се оправдаха. В резултат на регистрацията на трудовите договори и въвеждането на минимални осигурителни доходи по основни икономически дейности и квалификационни групи професии, както и от подобрената икономическа ситуация в страната през 2003

г. събираемостта на осигурителните вноски значително се подобри и към края на годината бяха отчетени с **405,4 млн. лв. повече приходи** от осигурителни вноски за фондовете на ДОО в сравнение с 2002 г.

Минималният осигурителен доход за 2004 г. беше диференциран в 55 групи основни икономически дейности. За 44 основни икономически дейности се постигнаха споразумения между синдикалните и работодателските организации. За ЦКС се създаде специализиран минимален осигурителен доход на база сключено споразумение и специфичните дейности, които се развиват от съюза. За останалите 11 икономически дейности се взе административно решение за размера на минималния осигурителен доход. Пет от тези икономически дейности са от бюджетния сектор, а само за 6 икономически дейности от реалния сектор не се постигна споразумение.

Средният минимален осигурителен доход за 2003 г. беше 161 лв. Средният минимален осигурителен доход за 2004 г. е 172,94 лв., или нарастване с 7,4 на сто спрямо 2003 г. За седемте месеца на 2004 г. нетните приходи на фондовете на ДОО са се увеличили с 18 на сто спрямо същия период на 2003 г., като част от ефекта на увеличението се дължи и на договорените по-високи размери на минималния осигурителен доход. Следващата графика показва динамиката на нетните приходи по месеци за периода 2001–2004 г.:

След последното заседание на работната група (27.07.2004 г.) по определянето на минималния осигурителен доход (МОД) по основни икономически дейности и квалификационни групи професии за 2005 г. бяха обобщени следните резултати:

1. Разработен е минимален осигурителен доход за 70 основни икономически дейности.

2. За 50 основни икономически дейности има постигнати споразумения между синдикалните и работодателските организации, като 11 споразумения са нови за 2005 г., а 7 споразумения повтарят изцяло размерите на МОД за 2004 г. Обикновено новите МОД за 2005 г. водят до около 10–15 на сто повишение на осигурителната база, дължащо се преди всичко на декларираното от правителството повишение на МРЗ – 150 лв. за 2005 г.

3. За 6 икономически дейности от реалния сектор, където не е постигнато споразумение, е направено административно предложение за размера на минималния осигурителен доход. За определяне на новите размери на МОД за 2005 г. в този случай работната група прие предложението на НОИ за увеличение на осигурителната база със 7,5 на сто в сравнение с 2004 г.

4. За 4 икономически дейности, за които не е постигнато окончателно споразумение, са представени предложения от синдикатите или от работодателите.

5. За 5 икономически дейности, които са били обединени, за 2004 г. работната група има предложение за разделяне. Това са икономическите дей-

ности от сектор “ОО” – Други дейности обслужващи обществото и личността, и икономическа дейност 16 – Производство на тютюневи изделия. Предложенията за МОД са около 60 на сто от основната работна заплата на наетите лица, посочена в уведомленията за регистрация на трудовите договори.

6. За икономическите дейности, където преобладават бюджетните организации, са запазени размерите на МОД за 2004 г. и се очаква административно решение. Националният осигурителен институт има предложение за изключване на бюджетните организации от договарянето на МОД. Мотивите са – всички бюджетни организации образуват средствата си за работни заплати по специални закони и наредби. Предложението се подкрепя от Министерството на финансите. За небюджетните предприятия от тези икономически дейности се предлага да се прилага общата процедура за определяне на МОД.

Средният минимален осигурителен доход за 2004 г. е 172,94 лв. Средният минимален осигурителен доход за 2005 г. е 184,85 лв., или нарастване със 7 на сто спрямо 2004 г. Разчетът е направен, като е използвана структурата на осигурените лица за 2004 г. по основни икономически дейности и квалификационни групи професии, постигнатите нива на минималния осигурителен доход от споразуменията, индексация на МОД за 2004 г., за икономически дейности, където няма споразумения и без промяна на работните заплати, респективно на МОД в бюджетния сектор за 2005 г.

НАРАСТВАНЕ НА ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ФОНДОВЕТЕ НА НОИ СЛЕД ПРОМЯНАТА НА РАЗМЕРА НА ЛИХВАТА

Аспасия Петкова,
директор на дирекция “Осигурителни вноски”,
ГД “Осигурителни вноски и краткосрочно осигуряване”

От 1 януари 2004 г. се промени размерът на лихвата по вземанията на Националния осигурителен институт. На основание чл. 113 от Кодекса за социално осигуряване вземанията на Националния осигурителен институт за невнесени осигурителни вноски за държавното обществено осигуряване и за неправилно извършени осигурителни разходи се събират с лихва в размер на основния лихвен процент на Българската народна банка за периода плюс 20 пункта. В последните месеци на 2003 г., преди влизането в сила на новия размер на лихвата, териториалните поделения на Националния осигурителен институт уведомиха за предстоящата промяна с писма осигурителите с по-големи задължения. Не малко осигурители се възползваха от разпоредбата на § 118 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за изменение и допълнение на КЗОО разсрочените задължения по реда на чл. 116 от КСО до 31 декември 2003 г. да се събират със законната лихва. В резултат на уведомяването и разсрочването, при което е задължително предварителното внасяне на две погасителни вноски по предложениния план, задълженията към държавното обществено осигуряване към 31 декември 2003 г. бяха намалени спрямо 30 септември 2003 г.

Към 30 юни 2004 г. се наблюдава увеличаване на общия размер на вземанията на НОИ спрямо декември 2003 г. Данните са следните:

**Справка за размера на задълженията към
държавното обществено осигуряване
(в лева)**

	30.09.2003 г.	31.12.2003 г.	30.06.2004 г.
ГЛАВНИЦА	301 420 216	297 285 972	312 186 399
ЛИХВА	117 679 202	119 873 052	145 148 125
ОБЩО	419 099 418	417 159 024	457 334 524

Увеличаването с 40 175 500 лв. на общия размер на задълженията към 30 юни 2004 г. спрямо 31 декември 2003 г. се дължи на:

– установени задължения през първото шестмесечие на 2004 г., но отнасящи се за минали периоди, какъвто е случаят със съставен начет за невнесени осигурителни вноски от НК “БДЖ” за бившия фонд “ПКБ” за период преди 2002 г. Общият размер на задължението е **7 016 891** лв., от които главница 5 715 282 лв. и лихва 1 301 609 лв.;

– приключил съдебен спор по съставен ревизионен акт през 1999 г. за невнесени осигурителни вноски върху изплатени средства за безплатна предпазна храна от “Кремиковци” АД в размер на **8 072 314** лв. – главница 5 052 313 лв. и лихва 3 020 001 лв.;

– значително увеличаване на общия размер на задълженията вследствие на начисляване на лихви върху главници по големи стари дългове от осигурители, като “Стомана” АД, “Мини Перник” АД, “Варненска корабостроителница”, “Тежко машиностроене” – гр. Радомир, “Видахим” АД и др. Към момента 60 длъжника със задължения над 1 млн. лв. към ДОО, без разсрочените (“Кремиковци” АД, “Пристанище Бургас”, “БДЖ” ЕАД и др.), формират задължения с общ размер към 30 юни 2004 г. 223 927 067 лв. – главница 143 454 360 лв. и лихва 80 472 707 лв. Задълженията на тези длъжници към 31 март 2004 г. са 129 227 082 лв. – главница 97 051 030 лв. и лихва 32 176 052 лв.

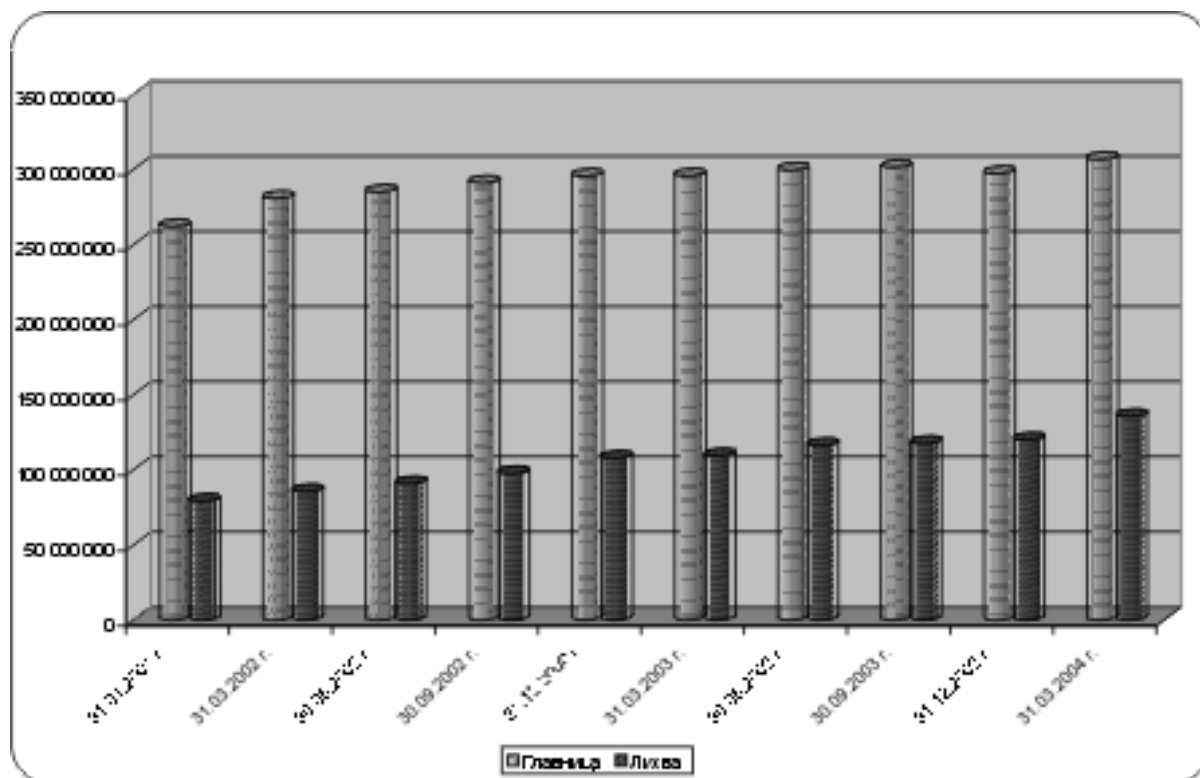
– увеличаването на задълженията през първото шестмесечие на 2004 г. спрямо края на 2003 г. се дължи и на извършваните ревизии от териториалните поделения на НОИ. Смятаме, че и занапред ще се увеличават задълженията в резултат на осъществяваната контролно-ревизионна дейност, която се базира на сериозно предпланово проучване за извършване на ревизии в рискови осигурители.

От общия размер на задълженията към ДОО поради изчерпване на законовите възможности за събирането им от Националния осигурителен институт – чрез доброволно изпълнение, запор по банковите сметки, насочване на изпълнението към свързани лица, и след изтичането на определения със закона шестмесечен срок за събиране от Агенцията за държавни вземания към 30 юни 2004 г. са предадени задължения в размер на 301 763 987 лв. Размерът на погасените суми към 30 юни 2004 г. чрез АДВ е 66 540 301 лв., а броят на предадените преписки за събиране на задълженията чрез АДВ е 15 652. Част от тях са от осигурители с открити производства или обявени в несъстоятелност. От осигурителите със задължения над 50 хил. лв. общият размер на задълженията на тези в открити производства или обявени в несъстоятелност е 93 452 902 лв. – главница 52 419 071 лв. и лихва 41 033 831 лв. Поради специалния ред за погасяването на тези задължения, лихвата по тях също ще се увеличава.

Предвид изложеното считаме, че значителното увеличаване на размера на лихвата от 1 януари 2004 г. не е единствената причина за увеличаването на общия размер на задълженията през първите три месеца на 2004 г. Не е налице и влошаване на финансовата дисциплина на осигурителите вследствие увеличаване размера на лихвата. Основните фактори за увеличаването на вземанията на НОИ са свързани с наличието на нововъзникнали задължения, отнасящи се за минали периоди, и на непогасяването на главниците по стари големи дългове, по които ежесечно допълнително се начисляват лихви.

Националният осигурителен институт полага големи усилия да събере дълговете от нередовните работодатели чрез разрешените от закона начини – чрез съставяне на ревизионни актове за начет, чрез запор на сметките и др. Но за съжаление сумите, които постъпват чрез АДВ, са значително по-малки от очакваните.

Общ размер на задълженията за периода 31 декември 2001–30 юни 2004 г.

РАЗМЕР НА ПРЕВЕДЕНИТЕ СУМИ ОТ НОИ КЪМ ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ И УНИВЕРСАЛНИТЕ ПЕНСИОННИ ФОНДОВЕ

От 14.05.2001 г. НОИ ежеседмично превежда на ПОД осигурителните вноски за лицата, работещи при условията на I и II категория труд, осигурени в ППФ. До 16.07.2004г. са преведени на професионалните пенсионни фондове суми от осигурителни вноски и лихви в размер на 162 505 899,44 лв. В таблицата за преведените суми към ППФ са отразени сумите от осигурителни вноски и лихви, отнасящи се за съответна година.

Таблица 1

ПРЕВЕДЕНИ СУМИ НА ППФ КЪМ 16.07.2004 Г. (в лева)

Наименование на ППФ	2000 г.	2001 г.	2002 г.	2003 г.	2004 г.	Общо
ППФ "Доверие"	11 433 173,23	13 467 050,24	15 183 616,39	16 681 261,79	6 712 702,31	63 477 803,96
ППФ "Съгласие"	4 878 894,07	6 100 544,24	7 883 876,44	7 898 087,80	3 250 478,47	30 011 881,02
БППФ*	1 927 881,18	2 009 407,23	1 872 876,72	448 098,29	0,00	6 258 263,42
ППФ "ДСК - Родина"	999 467,33	1 028 280,37	1 093 343,72	1 112 634,31	433 205,84	4 666 931,57
ЗППФ "Алианс - България"	7 814 448,55	8 616 346,87	10 190 782,58	10 806 748,63	4 279 018,96	41 707 345,59
"Ай Ен Джи" ППФ	781 983,15	781 093,24	906 739,90	989 576,05	444 599,04	3 903 991,38
ППФ "Нютон - Сила"	795 982,30	765 163,08	852 406,62	888 097,00	317 677,06	3 619 326,06
"Лукойл гарант - България" ППФ	1 857 328,56	1 885 998,60	2 008 375,48	2 164 395,77	918 715,11	8 834 813,52
"ДЗИ - ППФ"**	682,62	753,99	0,00	508,68	2 932,98	4 878,27
ППФ "Берлинише Лебен"***	14 866,15	5 798,50	0,00	0,00	0,00	20 664,65
Общо	30 504 707,14	34 660 436,36	39 992 017,85	40 988 899,64	16 356 396,79	162 505 899,44

Забележка:

* "БППФ" се влива в ППФ "Доверие" с решение №2/21.05.2003 г. на СГС.

** "ДЗИ-ППФ" – подписан договор с НОИ на 10.01.2004 г.

*** "Берлинише Лебен ПОАД" ЕАД – прекратен договор с НОИ на 11.12.2001 г. поради ликвидация на дружеството.

На 29.03.2002 г. НОИ направи първия превод към универсалните пенсионни фондове на осигурителните вноски за осигуряващите се в универсален пенсионен фонд за допълнителна пожизнена пенсия. До 16.07.2004 г. бяха преведени на универсалните пенсионни фондове суми от осигурителни вноски и лихви в размер на 166 052 201,56 лв. В таблицата за преведените суми към Ун.ПФ са отразени сумите от осигурителни вноски и лихви, отнасящи се за съответна година.

Таблица 2

**ПРЕВЕДЕНИ СУМИ НА Ун.ПФ
КЪМ 16.07.2004 г.
(в лева)**

Наименование на Ун.ПФ	2002 г.	2003 г.	2004 г.	ОБЩО
УПФ “Доверие”	20 937 921,42	29 526 632,63	17 385 100,70	67 849 654,75
УПФ “Съгласие”	7 054 228,13	8 409 162,15	4 844 938,26	20 308 328,54
БУПФ*	4 449 320,04	1 104 780,48	0,00	5 554 100,52
УПФ “ДСК - Родина”	3 021 228,05	3 770 040,01	2 224 130,19	9 015 398,25
ЗУПФ “Алианс - България”	12 730 358,42	15 550 643,41	9 355 041,30	37 636 043,13
“Ай Ен Джи” УПФ	5 111 908,00	6 520 944,95	4 001 169,19	15 634 022,14
УПФ “Нютон - Сила”	1 390 165,60	1 834 106,21	1 122 347,32	4 346 619,13
“Лукойл гарант - България”	1 961 931,31	2 330 338,13	1 393 291,39	5 685 560,83
ДЗИ-УПФ**	314,06	2 740,22	19 419,99	22 474,27
Общо	56 657 375,03	69 049 388,19	40 345 438,34	166 052 201,56

Забележка:

* “БУПФ” се влива в УПФ “Доверие” с решение №2/21.05.2003 г. на СГС.

** “ДЗИ-УПФ” – подписан договор с НОИ на 28.11.2003 г.

Лицата, които подлежат на допълнително задължително пенсионно осигуряване, избират самостоятелно професионален и/или универсален пенсионен фонд, в който желаят да се осигуряват. Неизбралите пенсионен фонд в законния срок или подали заявление в повече от един фонд се разпределят служебно. Избралите фонд и служебно разпределените лица образуват Регистър на осигурените лица по професионален и универсален пенсионен фонд.

Таблица 3

РЕГИСТЪР НА ОСИГУРЕНИТЕ ЛИЦА В УН. ПФ КЪМ 16.07.2004 Г.

Ун.ПФ	Осигурени лица - общо	От тях - служ. разпределени лица	Пазарен дял (%)
УПФ “Доверие”	890 126	319 623	46,64
УПФ “Съгласие”	230 178	84 424	12,06
УПФ “ДСК - Родина”	115 499	37 727	6,05
ЗУПФ “Алианс България”	385 277	134 244	20,19
“Ай Ен Джи” УПФ	167 714	53 451	8,79
УПФ “ЦКБ-Сила”	62 178	21 567	3,26
“Лукойл гарант - България” УПФ	56 390	21 166	2,95
“ДЗИ” УПФ	1 295	0	0,07
Общо	1 908 657	672 202	100

Таблица 4

**РЕГИСТЪР НА ОСИГУРЕНИТЕ ЛИЦА
В ППФ КЪМ 16.07.2004 Г.**

ППФ	Осигурени лица общо	От тях – служ. разпределени лица	Пазарен дял (%)
ППФ “Доверие”	70 595	20 594	42,29
ППФ “Съгласие”	29 921	9 637	17,92
ППФ “ДСК - Родина”	7 043	5 612	4,22
ЗППФ “Алианс България”	36 570	10 591	21,91
“Ай Ен Джи” ППФ	7 292	5 545	4,37
ППФ “ЦКБ-Сила”	6 253	5 599	3,75
“Лукойл гарант-България” ППФ	9 195	6 066	5,51
“ДЗИ” ППФ	64	0	0,04
Общо	166 933	63 644	100

Събития

ПРОМЕНИ В СЪСТАВА НА НАДЗОРНИЯ СЪВЕТ НА НОИ

След изтичането на мандата на министър Христина Христова като председател на Надзорния съвет на Националния осигурителен институт, с решение от 9 септември

2004 г., прието на основание чл. 35, ал. 7 от Кодекса за социално осигуряване, на този пост беше избран Иво Прокопиев – заместник-председател на Съюза на работодателите в България. За за-

местник-председатели бяха избрани Димитър Манолов от КТ “Подкрепа” и Емил Мирославов от Министерството на труда и социалното осигуряване.

Партньори

НОВИ МОМЕНТИ В НАРЕДБАТА ЗА РЕДА И НАЧИНА ЗА ПРОМЯНА НА УЧАСТИЕТО В ПЕНСИОНЕН ФОНД

Бисер Петков,
заместник-председател на Комисията за финансов надзор,
ръководещ управление “Осигурителен надзор”

Важна част от пенсионната реформа, базирана на пренасочване на част от задължителните осигурителни вноски към фондове за допълнително задължително пенсионно осигуряване, е създаването на условия за конкуренция между тези нови пазарни субекти. Интересите на осигурените лица са добре защитени, когато конкуренцията между дружествата, управляващи пенсионните фондове е силна и се базира на инвестиционни резултати, размери на такси и качество на обслужване. При задължителния характер на осигуряването в т. нар. втори стълб на пенсионната система на преден план излиза правото на личен избор на фонд и свързаното с него право за смяна на пенсионния фонд по воля на осигуреното лице. Поради тези причини е важно да се осигури възможност за лесна смяна на участието на осигуреното лице от един в друг съответен фонд. Същевременно опитът на някои латиноамерикански страни показва, че напълно свободната смяна на пенсионния фонд може да бъде опасна за пенсионната система и трябва да бъдат въведени някои ограничения.

С приемането на Закона за изменение и допълнение на Кодекса за задължително обществено осигуряване (КЗОО) (ДВ, бр. 67 от 2003 г.) бяха конкретизирани законовите ограничения при промяна на участие в пенсионен фонд. Съгласно чл. 171 от Кодекса за социално осигуряване (КСО), осигуреното лице има право да промени участието си във фонд за допълнително задължително пенсионно

осигуряване, ако са изтекли две години от първоначалния избор на фонд или от датата на служебното разпределение. Ограничението при последващи промени на фонда е лицето да се е осигурявало в този фонд не по-малко от една година. Съществен възпиращ ефект върху прехвърлянето има таксата, която пенсионноосигурителните дружества (ПОД) могат да събират при всяко прехвърляне на средствата по индивидуалната партида от един фонд към друг. Максималният размер на таксата за прехвърляне е 20 лв. и тя се заплаща от осигуреното лице. С Наредба №3 на Комисията за финансов надзор (КФН) за реда и начина за промяна на участие и за прехвърляне на натрупаните средства на осигурено лице от един фонд за допълнително пенсионно осигуряване в друг съответен фонд, управляван от друго ПОД (Наредба №3), в сила от началото на 2004 г., бяха въведени някои допълнителни ограничения при смяната на фонда, изразяващи се в изискванията за лично подаване от осигуреното лице на заявлението за промяна на участие в офис на ПОД пред упълномощен за целта служител на дружеството. Същевременно бе възприет подходът за подаване на заявлението пред новото дружество с цел създаване на еднопосочност на интересите и успешно приключване на процедурата.

Очакванията за първоначална голяма “вълна” от прехвърлящи се осигурени лица не се сбъднаха. Данните от първите две “сесии” на прехвърляне във фондовете за задължително пенсионно осигуряване

гуряване показват, че 2,09% от осигурените лица в Ун.ПФ са сменили своя фонд от началото на годината. По-голям е относителният дял на прехвърлените лица между ППФ, който достига за шестмесечието 5,5% от общия брой на лицата, осигуряващи се в тези фондове. Оценени през призмата на международния опит и стандарти, тези резултати се възприемат като индикатор за нормалното протичане на процеса.

Осеммесечното прилагане на Наредба №3 на КФН е своеобразна проверка на възприетите след дълго обсъждане ред и начин за смяна на пенсионния фонд. Този срок е твърде кратък за крайни изводи и оценка на необходимостта от радикални промени, но натрупаният практически опит показва нуждата от усъвършенстване на някои процедури в Наредбата. С приетата от КФН на 08.09.2004 г. Наредба за изменение и допълнение на Наредба №3 се цели създаването на допълнителни възможности за защита на интересите на осигурените лица, както и по-ясна регламентация на случаите, при които може да бъде отказана промяна на участие и прехвърляне на средства в друг пенсионен фонд.

Новите моменти, които урежда наредбата, са свързани с:

- Обвързване на служителя, който приема заявления за промяна на участие и/или за прехвърляне на средства и офиса на дружеството, в който ги приема. В тази връзка е предвидено и уведомяване на КФН в 7-дневен срок от извършване на промяна в тези обстоятелства;

- По-детайлно регламентиране на изискванията към задълженията на служителя при приемане на заявления, оформяне на заявленията и приложенията към тях документи. В случай на промяна в трите имена или единния граждански номер, с които осигуреното лице е регистрирано в съответния фонд, се въвежда задължението за прилагане на копия от съответните документи, удостоверяващи промяната, към подаденото заявление;

- Вписване на заявленията в регистрите на дружеството в деня на подаването им, като тази разпоредба има отложено действие и влиза в сила от 01.01.2005 г. (действащата уредба предвижда заявленията да се вписват в регистрите най-късно на следващия работен ден);

- Детайлизиране на възможностите за отказ за прехвърляне на средства чрез изчерпателно изреждане на случаите, при които “старото” дружество може да не удовлетвори заявление:

- Случаите, при които дружеството **отказва промяна на участие и прехвърляне на средства**, са, когато за лицето, към момента на разглеждане на заявлението, не са изпълнени закононите условия за постъпила поне една осигурителна вноска и не е изтекъл определен срок на осигуряване (или при осигуряване в доброволен фонд има ограничение за прехвърляне на средствата от осигурител). Основание за отказ за прехвърляне във фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване е получаването в “старото” дружество от различни дружества на заявления за промяна на участие на едно и също осигурено лице;

- Случаите, при които дружеството **може да откаже да разгледа едно заявление**, са, когато има несъвпадение в личните данни на лицето и то не може да бъде индивидуализирано, в заявлението не са попълнени задължителни данни или липсват необходими подписи, както и когато заявлението не е придружено от изрично пълномощно, съдържащо минимално определени в допълнителните разпоредби на Наредбата реквизити.

- Регламентиране на процедура по възразяване на осигуреното лице срещу направен отказ от страна на “старото” дружество. Тази промяна се наложи поради многобройните жалби от осигурени лица пред КФН за неоснователно направени откази за прехвърляне на средства от дружествата и отправеното от Асоциацията на ПОД предложение за създаване на процедура по обжалване от страна на осигурените лица. Наредбата създава една **правна възможност лицата да възразят срещу отказ** за прехвърляне на средства пред дружеството, което е постановило отказа. Лицата трябва да бъдат уведомени от служителя на “новото” дружество за възможността да възразят срещу отказ и за сроковете, в които могат да го направят. Ако лицата желаят да се възползват от тази възможност, трябва сами да **потърсят своите заявления в дружеството**, в чийто фонд искат да прехвърлят средствата си, и при наличие на необоснован отказ да подадат възражения срещу тях. С цел уеднаквяване на сроковете за всички лица и дружества, в процедурата по обжалване **отпада задължението на “старото” дружество да уведомява лицата за отказите** с писма с обратни разписки. Дружеството, което е получило възражения, е задължено да **преразгледа заявленията в рамките на същата процедура**, като вземе предвид всички **новопредставени доказателства и нововъзникнали обстоятелства**. В тридневен срок дружеството трябва

ва да се произнесе с мотивирано решение, за което да изпрати уведомление до лицето с писмо с обратна разписка. За лицата, за които дружествата се произнесат със съгласие за прехвърляне на средства, остават по-кратки срокове за сключване на осигурителен договор с “новото” дружество, но техните **средства се прехвърлят в същата процедура** и не е необходимо да подават ново заявление и да очакват прехвърляне след три месеца;

- Определяне на единен срок за уведомление на НОИ от “новите” дружества за прехвърлените при тях лица. С промяната е възприето уведомлението до НОИ да се изпращат на първия работен ден след изтичане на срока за сключване на осигурителни договори с лицата, които имат одобрени заявления за прехвърляне;

- Съобразяване на текстовете на Наредбата с ежедневната оценка на активите на фондовете и воденето на индивидуалните партии на лицата в дялове, въведени от 1 юли 2004 г. Воденето на индивидуалните партии в дялове улеснява прехвърлянето

на средствата на осигурените лица, като позволява точното им определяне към момента на трансфера;

- Уреждане на задължение на “старото” дружество да изпрати на лицата с писмо с обратна разписка извлечение за прехвърлените средства от техните партии. (Действащата наредба предвижда изпращане на извлечението с обикновена поща, при което не може да бъде доказано дали всички лица са получили извлеченията си, а информацията за прехвърлените средства в новия фонд е особено важна за лицата и би могла да им послужи като доказателство при последващи спорове.)

Във връзка с новите моменти в преходните и заключителни разпоредби на Наредбата е посочено изрично кои от изискванията ѝ не трябва да се прилагат при разглеждане на заявленията, които са приети при действието на старата наредба. Предвидено е новите изисквания да влязат в сила от 1-и октомври, когато започва следващото тримесечие за подаване на заявления за промяна на участие в пенсионен фонд.

ИНФОРМАЦИОННАТА СИСТЕМА НА НОИ В УСЛУГА НА ГРАЖДАНИТЕ, БИЗНЕСА И ИНСТИТУЦИИТЕ В БЪЛГАРИЯ

Марин Калчев,
главен директор на Главна дирекция “Информационни технологии”

Информационната система на НОИ в настоящия ѝ вид води началото си от средата на 90-те години на миналия век със стартирането на съвместен проект със Световната банка за реформа на социалното осигуряване в България. Съществуващите дотогава софтуерни продукти бяха самостоятелно работещи, независими, обслужващи основните функционални направления в работата на института. Постепенно бе създадена добре развита и функционираща информационна система, покриваща изцяло дейността на института. Тя се състои от интегрирани модули, като същевременно е достатъчно гъвкава, за да отговаря на обективно възникващите нужди от промяна. Богатата информация в изградените и поддържани регистри е надеждно съхранявана и защитена, съобразно изискванията на законодателството. Ефективността на информационната система на НОИ, както и възможностите за постоянно внедряване на нови информационни технологии получиха и получават висока оценка от правителството. Доказателство за това е фактът, че на института се възлага разработване, внедряване, поддържане и експлоатиране на нови информационни подсистеми, които обработват и предоставят информация и на **външни ведомства** – подсистеми “Здравно осигуряване”, “Допълнително задължително пенсионно осигуряване”, “Регистрация на трудови договори”, фонд “Гарантирани вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя”. Разработени са и са внедрени съвременни средства за предоставяне на информация на **потребителите** в реално време. (Потребители са експерти от външните ведомства и клиенти на института, които имат достъп до информационната система на НОИ чрез електронен сертификат и на-

деждна вътрешна оторизация на база потребителско име и парола).

Развитието на информационните технологии изисква навременното внедряване на технически и технологични новости в информационната система. Успешната работа в тази посока наложи разработването и приемането в края на 2003 г. на “Стратегия за развитие и обновяване на информационната система в периода 2003–2008 г.”. В нея са заложени основните цели и предстоящи задачи, както и пътищата и средствата за тяхното реализиране.

Понастоящем информационната система включва основните подсистеми “Регистър на осигурителите”, “Персонален регистър”, “Осигурителни вноски и краткосрочни обезщетения”, “Парични обезщетения за безработица”, “Ревизионни актове и погасяване на задълженията”, регистър “Трудови договори”, регистър “Здравно осигуряване”, “Пенсии”, “Допълнително задължително пенсионно осигуряване”, както и редица по-малки, но не по-маловажни модули. Подсистемите и модулите са изцяло централизирани или смесени – разпределени с централизация чрез репликиране на данните. Основани са на релационни бази данни. Системните и софтуерните платформи постепенно се унифицират към изцяло Windows и Internet базирани.

Предстоящо е поэтапното внедряване на Windows-базирани приложения за изплащане на обезщетения:

- дългосрочни (пенсии) – подмяна на старата DOS-базирана информационна система в регионалните офиси и интегрирането ѝ с централната информационна система;

- за безработица – подмяна на DOS-базираната информационна система и изграждане на централна информационна система като част от интегрираната система на института;

– краткосрочни (временна неработоспособност, бременност, раждане и отглеждане на малко дете);

– изграждане на изцяло нова информационна система за изплащане директно на осигурените лица.

В процес на изграждане са и някои допълнителни регистри и системи за повишаване ефективността на контролната дейност и улесняване работата на служителите в НОИ – Регистър за контрол на издаваните удостоверения, справки и информация на външни ведомства, система за контрол на ефективността от предприетите мерки, електронен архив на НОИ и прехвърляне на информацията от досиетата на пенсионери и осигурители от хартиени на електронни носители, Регистър на ползващите услугите на базите на НОИ за профилактика и рехабилитация, Регистър на инвалидизираните осигурени лица и т.н.

В изпълнение на стратегическите цели за все по-добро обслужване на клиентите и издигане институционалните възможности на института, информационната система предлага набор от Internet ONLINE услуги, които могат да бъдат обобщени условно в няколко категории:

- Система **вътрешни електронни услуги** за обслужване дейността на НОИ. Тази система има следните основни цели:

- Подобряване на обслужването на бизнеса, осигурените и бенефициентите на осигурителната система;

- Подобряване на събираемостта на осигурителните вноски и намаляване неспазването на законодателството като предпоставка за по-добра и справедлива конкурентна среда;

- Събиране, обработка и предоставяне на специфична информация за осигурителния доход, за броя и структурата на осигурителите, самоосигуряващите се и осигурените като основа за икономически анализи и прогнози;

- Информирание на осигурените за натрупаните права в осигурителния процес като предпоставка за неговата прозрачност.

Предоставят се групи справки, които обвързват отделните регистри и дават възможност за определяне на рискови профили на осигурителите и провеждане на предревизионен, ревизионен и следревизионен контрол. Предвид предназначението на приложенията за ползване само от служителите на НОИ, както и софтуерното и хардуерното разделяне на външната от вътрешната мрежа, средствата за идентификация и оторизация са сведени до минимум. Използва се предимно SQL и NT оторизация, чиито смисъл е само определени

за целта със заповед служителите да имат достъп до съответните справки.

- Система **външни електронни услуги**, предоставяни на сродни институции от държавната администрация и търговски банки, нужни за осъществяване на тяхната дейност. Поради спецификата на своята дейност, Националният осигурителен институт е единственият официален източник на информация за множество субекти. Голяма част от тези данни следва да бъдат прехвърляни към други държавни институции с цел осъществяване на контролните им функции. При осъществяването на интерактивния достъп изчезва нуждата от генериране на данните на преносим електронен носител, изготвянето на придружителни писма със съответните официални реквизити (подпис, печат и др.). Достъпът се регламентира на базата на двустранни споразумения, а оторизацията е решена на база електронни сертификати за достъп и система от потребителски имена и пароли.

Разработването на системата в голяма степен облекчава междуинституционалния диалог при извършването на проверки по спазване на осигурителното и трудовото законодателство, както и коректността на субектите пред други институции.

- Система електронни услуги, предоставяни на частните пенсионноосигурителни дружества, осигурителни посредници и клиенти на НОИ, свързани с **допълнителното задължително пенсионно осигуряване в професионални и универсални фондове**.

Основна функция на портала е да осигурява актуална информация за преведените осигурителни вноски от НОИ към пенсионноосигурителните дружества, сроковете за служебно разпределение и резултатите от него. Друга основна функция е осигуряването на информация за граждани по отношение на участието им в ДЗПО – проверка на актуалния статус на лице или работодател, проверка на причини за отказ от разпределение, сигнализиране на контролните органи на НОИ за приемане на съответните мерки към нередовни осигурители. Гарантира се необходимата прозрачност на процедурата и се избягва дублирането на заявления и потенциални нарушения при работата с лична информация.

- Клиентски системи на НОИ за директно **тестване и подаване на информация по електронен път** за деклариране на осигурителни вноски в Персоналния регистър и вписване на уведомления за трудови договори в Регистъра на трудовите договори на НОИ.

- Декларациите за социално и здравно осигуряване на осигурените от работодател и само-

осигуряващите се лица, подавани всеки месец, могат да се въвеждат директно през стандартна екранна форма или чрез предварително подготвен с друга програма текстови файл. За тестване на данни е необходимо потребителят само да се регистрира със свое потребителско име и парола, а за подаване – да притежава цифров сертификат;

➤ Уведомленията, подавани от работодателите в Регистъра на трудовите договори при сключване на нови, промяна в срок и длъжност на съществуващи и прекратяване на трудови договори, могат да се въвеждат за тестване или подаване само чрез предварително подготвен текстови файл. За подаване на данни е необходимо потребителят да притежава универсален цифров сертификат.

- Електронни услуги, с които НОИ участва в официалния портал на държавната администрация на Република България – **E-Government**.

Като част от инициативата “Електронен портал на българското правителство”, Националният осигурителен институт участва с две услуги:

➤ **Услуга на НОИ “Статус на осигурител”**. Услугата се инициира от притежаващ цифров сертификат работодател чрез неговия ЕИК по БУЛСТАТ. Предоставят се данни за статуса (активността) на работодателя в Регистъра на осигурителите на НОИ, подадените данни от него в Персоналния регистър, постъпилите осигурителни вноски по фондовете на общественото осигуряване и резултатите от тяхното съпоставяне, т.е. състоянието на партидата на осигурителя по месеци;

➤ **Услуга на НОИ “Данни за осигурените лица – актуално състояние”**. Услугата се инициира от сертифицирано физическо лице чрез неговия единен граждански номер. Предоставят се актуални данни за осигурителен стаж и доход за социално осигуряване по месеци от Персоналния регистър на осигурените лица. Съдържа се информация, подадена от всички работодатели на лицето или от самоосигуряващия се към момента на справка.

За идентификация на потребителите се използват цифрови сертификати. Проверката на валидността им се извършва от Правителствения портал. Като допълнителна защита е предвидена и система с активиране на услугата в НОИ.

- Външна електронна услуга за проверка на **здравноосигурителния статус** на клиентите и вът-

решна система електронни услуги за проверка, регистрация на документи, изчисляване на задължения, издаване на справки и удостоверения за здравноосигурителни права, разсрочване на здравноосигурителни задължения.

Големият интерес от страна на гражданите за проверка на актуалния здравноосигурителен статус наложи НОИ да разработи Internet-базирана справка, работеща в реално време. Справката се инициира чрез единния граждански номер на лицето и съдържа данни за наличие на здравноосигурителни вноски в информационната система на НОИ за целия период след влизане в сила на Закона за здравето осигуряване в България. Справката е достъпна от края на 2003 г. през официалния Internet-сайт на института, рубрика “Здравно осигуряване”. За съжаление в България все още достъпът до Internet е ограничен. За улеснение на гражданите НОИ закупи и предостави за ползване в приемната на Столично управление “Социално осигуряване” KIOSK-терминал, чрез който всеки може да направи споменатата справка чрез своя ЕГН, без личен контакт със служителите.

Както е заложено и в дългосрочната стратегия, информационната система ще се развива както в посока посрещане на новите законово обусловени задължения пред НОИ, така и в посока разширяване предоставяните услуги на клиентите. Предстои откриването на специализирани работни места в ТП на НОИ, техни филиали и изнесени работни места за подаване на информация по електронен път, обработка на дискети или въвеждане на информация от хартиен носител, както и за ползване на справочната система на НОИ без сертификати – срещу лична карта за осигурените лица и БУЛСТАТ – за осигурителите. Предстоящо е предоставянето на достъп до справочната система на НОИ по Internet за потребители, притежаващи електронен сертификат за достъп чрез ЕГН или ЕИК по БУЛСТАТ. Разработва се и ще бъде предоставена както по Internet, така и чрез KIOSK-терминали в приемните, справка за социалноосигурителния статус на лицата. Тя ще включва информация за наличието, отсъствието или частичното социално осигуряване по месеци в Персоналния регистър на НОИ от неговото създаване (през 1997 г.) до момента.

ИЗПЛАЩАНЕ НА ОБЕЗЩЕТЕНИЯ ЗА БРЕМЕННОСТ И РАЖДАНЕ И ЗА ОТГЛЕЖДАНЕ НА ДЕТЕ, СЪГЛАСНО ПРОМЕНИТЕ В КОДЕКСА ЗА СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ, В СИЛА ОТ 1 ЮЛИ 2004 Г.

Съгласно чл. 48а и чл. 52а от КСО в сила от 1 юли 2004 г. за придобиване право на парични обезщетения за бременност и раждане и за отглеждане на малко дете се въвежда изискване осигурените лица да имат 6 месеца осигурителен стаж като осигурени за:

- всички осигурени социални рискове;
- всички осигурени социални рискове без трудова злополука и професионална болест и безработица, или
- всички осигурени социални рискове без безработица.

Този стаж може да е прекъснат или непрекъснат.

Изискването на изменените текстове не се отнася за лицата, които са започнали ползването на отпуск за бременност и раждане или за отглеждане на малко дете преди 1 юли 2004 г. Тези лица имат право на парично обезщетение до изтичането на срока на съответния вид отпуск. Ако отпускът за бременност и раждане е започнал преди 1 юли 2004 г., а отпускът за отглеждане на малко дете – след 1 юли 2004 г., се прави нова преценка относно правото на парично обезщетение за отглеждане на малко дете.

В осигурителния стаж, необходим за придобиване право на парично обезщетение при бременност и раждане и при отглеждане на малко дете, **се включва**:

✓ зачетеният осигурителен стаж по реда на чл. 9, ал. 1, т. 1, 2 и 3 – за лицата, задължително осигурени по чл. 4, ал. 1 от КСО;

✓ зачетеният осигурителен стаж по реда на чл. 9, ал. 1, т. 4 – за лицата по чл. 4, ал. 3, т. 1, 2 и 4 от

КСО, осигурени за всички осигурени социални рискове без трудова злополука и професионална болест и безработица;

✓ зачетеният осигурителен стаж по реда на чл. 9, ал. 2, т. 1 – времето на платен и неплатен отпуск за отглеждане на дете (времето, през което самоосигуряващите се лица са имали аналогични права), т. 2 – времето на платените и неплатените отпуски за временна неработоспособност и за отпуск за бременност и раждане, и т. 3 – времето на неплатен отпуск до 30 работни дни през една календарна година.

В осигурителния стаж, необходим за придобиване право на парично обезщетение при бременност и раждане и при отглеждане на малко дете, **не се включва**:

✓ зачетеният осигурителен стаж по реда на чл. 9, ал. 1, т. 1 – за лицата по чл. 4, ал. 2, задължително осигурени за инвалидност, старост и смърт и за трудова злополука и професионална болест като наети на работа при един или повече работодатели за не повече от 5 работни дни или 40 часа през календарния месец;

✓ зачетеният осигурителен стаж по реда на чл. 9, ал. 1, т. 2 – за лицата по чл. 4, ал. 3, т. 5 и 6, задължително осигурени за инвалидност поради общо заболяване, за старост и за смърт като работещи без трудово правоотношение;

✓ зачетеният осигурителен стаж по реда на чл. 9, ал. 1, т. 4 – за лицата по чл. 4, ал. 3, задължително осигурени за инвалидност поради общо заболяване, за старост и за смърт, регистрирани като упражняващи свободна професия и/или занаят-

чийска дейност, упражняващи трудова дейност като еднолични търговци, собственици или съдружници в търговски дружества и регистрирани земеделски производители и тютюнопроизводители;

✓ зачетеният осигурителен стаж по реда на чл. 9, ал. 2, т. 4 – времето, през което лицето е получавало обезщетение за безработица;

✓ зачетеният осигурителен стаж по реда на чл. 9, ал. 3.

Изискването по чл. 52а за осигурителен стаж се отнася и за правото на парично обезщетение по чл. 53, ал. 2 от КСО. Майката (осиновителката) може да прехвърли на някое от лицата по чл. 164, ал. 3 от Кодекса на труда своето право на допълнителен отпуск за отглеждане на малко дете, независимо дали е придобила право на парично обезщетение. **Бащата (осиновителят) или лицето, поело отглеждането на детето, има право на парично обезщетение, ако отговаря на условията, поставени в чл. 52а.**

Съгласно новата ал. 3 в чл. 53 от КСО, месечно парично обезщетение за отглеждане на дете се изплаща и на лицата, които ползват отпуск за отглеждане на дете до двегодишна възраст, настъпено по реда на чл. 26, ал. 1 от Закона за закрила на детето, ако отговарят на условията, поставени в чл. 52а.

Допълнен е текстът на чл. 54, ал. 1 от КСО. От 1 юли 2004 г. се въвежда още едно изискване, за да се изплаща на майката (осиновителката) парично обезщетение в размер на 50 на сто от обезщете-

нието по чл. 53 в случаите, когато не се ползва допълнителният платен отпуск за отглеждане на малко дете или лицето, което ползва такъв отпуск, прекъсне неговото ползване. **Необходимо е майката (осиновителката) не само да е осигурена за всички осигурени социални рискове, включително и без трудова злополука и професионална болест и безработица, но и да е имала право на обезщетение по чл. 52а.**

Когато осигурената майка няма изискуемия се по чл. 48а или по чл. 52а от КСО осигурителен стаж, тя няма право на парично обезщетение от ДОО. **Времето, през което майката е в отпуск за бременност и раждане или отглеждане на малко дете и не получава обезщетение от ДОО, се счита за осигурителен стаж с оглед придобиване право на парично обезщетение,** без да се внасят осигурителни вноски. Ако по време на ползването на съответния отпуск осигурената майка придобие 6-месечен осигурителен стаж, за остатъка от периода има право на парично обезщетение по чл. 48а и чл. 52а от КСО.

Осигурените майки, които нямат право на парични обезщетения по чл. 48а и чл. 52а от КСО, могат да се обърнат към дирекциите “Социално подпомагане” по постоянен адрес за получаване на еднократна помощ при бременност или на месечна помощ за отглеждане на дете до 1 година при условията и по реда на ЗСПД за времето до придобиване на необходимия осигурителен стаж.

ИНТЕРЕСЪТ КЪМ БЪЛГАРСКАТА ПЕНСИОННА РЕФОРМА НАРАСТВА

Актуалните проблеми на реформирането на националните пенсионни системи бяха предмет на международна конференция, организирана от Международната асоциация по социално осигуряване (МАСО) и Международната асоциация на социалните и пенсионните фондове на страните от ОНД. Конференцията се проведе от 14 до 16 юли в Исък Кул – Киргистан.

За значимостта на този форум говори високото ниво на участниците – президентът на МАСО г-н Йохан Верстраетен, ръководители на национални осигурителни институции, пенсионни и социални фондове от близо 20 страни от Централна и Източна Европа, представители на министерства на труда и министерства на финансите, банкери и експерти по пенсионните въпроси.

Управителят на НОИ г-н Йордан Христосков бе сред поканените от организаторите като докладчик от страна, осъществила успешно пенсионната реформа. Той представи българския пенсионен модел в неговото развитие на фона на противоположните аналогични реформи в региона. Основни акценти в доклада бяха осъществените промени в солидарния стълб и подходът към развитието на задължителните и доброволните капиталови пенсионни схеми, различните възможности за финансиране на дефицита в обществената пенсионна система в преходния период, както и предизвикателствата и рисковете за пенсионната реформа. Участниците в конференцията проявиха голям интерес както към стратегията на българската пенсионна реформа, така и към отделни нейни компоненти, като новата пенсионна формула, втория стълб на пенсионната система с неговите професионални и универсални фондове, механизмите на регулиране на капиталовите схеми на социално осигуряване и др. Интерес предизвикаха и конкретни практики в осигурителната система на България, като въвеждането на минималните осигурителни прагове и регистрацията на трудовите

договори, събирането на вноските за втория стълб и трансферът им към частните пенсионни фондове, Персоналният регистър на НОИ и използването на електронен подпис при подаването или ползването на информация от осигурителите и осигурените.

Като полезни за българската реформа могат да се посочат някои от основните тези от доклада на г-н Верстраетен, като например запазването на солидарната система като водеща и благоразумно и постепенно разширяване полето на капиталовите схеми, инициативите на МАСО за по-голяма сигурност в социалното осигуряване, за разширяване обхвата на осигурените и др. Решението на Полша за ограничаване на инвалидните пенсии чрез пълна ревизия на всички експертни решения също заслужава внимание. Новият подход в Германия за индексирание на пенсии на база нарастването на нетните доходи на осигурените, редуцирано с промените в съотношението между пенсионери и работещи и с личните спестявания на работниците в капиталовите пенсионни схеми също е поучителен за България. Поуки за България могат да се извлекат и от някои конкретни решения на реформите в Латвия и Естония (регулирането на частните пенсионни схеми), както и от други страни. Интересно е да се отбележи, че голяма част от участниците в конференцията не скриха своя скептицизъм към радикалната реформа в Казахстан, която е близка до чилийския модел, както и към въведения социален данък (на мястото на солидарните осигурителни вноски) в Русия.

Конференцията в Киргистан бе подходящ момент за срещи и професионални разговори с делегациите на отделните страни в по-свободен формат. Тук отново проличаха високата оценка и засиленият интерес към реформата в България. Този интерес се изрази и в желание за подписване на споразумения за сътрудничество и проучвателни посещения в България от страни като Молдова, Украйна, Азербайджан, Грузия, Беларус и др.

РЪКОВОДИТЕЛИ НА НЕМСКИ ПЕНСИОННООСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ НА ПОСЕЩЕНИЕ В НОИ

Теодора Нончева,
директор на дирекция “Международна дейност”

На 19 и 20 август по покана на управителя на НОИ Й. Христосков се проведе среща с представители на немския пенсионноосигурителен институт на провинция Саксония-Анхалт (LVA). От страна на Германия участваха директорът на касата г-н Кулчак и двамата ръководители на Надзорния съвет – г-н Волф, представител на работодателите, и г-н Хютенмайстер, представител на синдикатите. LVA е оторизираната институтция в Германия, която партнира на България при прилагането на двустранната спогодба за социална сигурност от 1999 г. Наред с това НОИ и LVA имат дългогодишни традиции в обмена на информация и специалисти в областта на социалното осигуряване.

Обект на разговорите в НОИ бяха опитът в провеждането на пенсионните реформи в двете страни и успешните практики в областта на администрирането на пенсионното осигуряване и информационната система. Управителят на НОИ представи доклад за основните постижения и проблеми на реформата, последван от дискусия с участието на директорите от НОИ. Направена беше и презентация на интегрираната информационна система в социалното осигуряване. Общото заключение беше, че в много отношения реформата в България може да служи като положителен пример не само за страните от региона, но и за западноевропейските страни с развити осигурителни системи.

Тя съответства на съвремените осигурителни принципи, съдържа необходимите социални гаранции и същевременно дава основа за бъдещо устойчиво финансово развитие на пенсионната система. Гостите споделиха, че в основната си част мерките, които предприема България, са заложили и в германския модел на пенсионна реформа, включително въвеждането на триколонната система.

На 20 август 2004 г. немската делегация проведе среща с Р. Симеонов, зам.-министър на труда и социалната политика, и с представителите на МТСП в Надзорния съвет на НОИ. Гостите бяха запознати с дейността на правителството в сферата на труда и социалната политика. Основен акцент в разговорите бяха функциите на Надзорния съвет на НОИ. Обсъдени бяха общите проблеми на събираемостта, индексирването на пенсиите и необходимостта от балансиран подход между социалните цели за поддържане на равнището на пенсиите и финансовата стабилност на социалноосигурителните фондове.

В Германия предстои административна реформа с цел интегриране на големия брой провинциални пенсионноосигурителни институции и намаляване на разходите за издръжка. Гостите изразиха увереност, че двустранното партньорство между България и провинция Саксония-Анхалт ще продължи и в рамките на новата административна структура.

ДОГОВОР ЗА СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ С КРАЛСТВО ИСПАНИЯ

Мария Късърва,
директор на дирекция “Международни спогодби”

На 13 май 2002 г. във Валенсия бе подписан **Договор между Република България и Кралство Испания за социално осигуряване**. Това е първият договор, сключен в тази област между двете държави и втори за страната ни със страна член на Европейския съюз. Ратифициран е от Народното събрание на Република България със закон, обнародван е в ДВ, бр. 88 от 2003 г., в сила от 1 ноември 2003 г.

Договорът се прилага: по отношение на Испания спрямо законодателството, отнасящо се до контрибутивните обезщетения, т.е. тези, които се дължат въз основа на осигурителни вноски в испанската система за социално осигуряване относно право на обезщетения за временна нетрудоспособност в случаите на общо заболяване и нетрудова злополука; обезщетения за майчинство и риск по време на бременност; обезщетения за постоянна нетрудоспособност, пенсии и пенсии за оцеляване; помощ при смърт; обезщетения за безработица и трудова злополука и професионално заболяване (плащанията са изписани така, както са съгласно испанското законодателство).

От страна на Република България договорът включва законодателството за държавното обществено осигуряване, отнасящо се до обезщетения за временна неработоспособност и майчинство; пенсии за осигурителен стаж и възраст и за инвалидност поради общо заболяване; пенсии за инвалидност поради трудова злополука или професионална болест; наследствени пенсии; помощ при смърт и обезщетения за безработица.

Персоналният обхват включва гражданите на двете страни, които се подчиняват или са били подчинени на законодателството в горепосочените области на осигуряването, както и лицата, които имат признат статут на бежанци, съгласно Конвенцията за статута на бежанците, и лицата без гражданство, съгласно Конвенцията за статута на лицата

без гражданство, които живеят на територията на една от страните и се подчиняват или са били подчинени на осигурителното законодателство. Членовете на семейството на гореизброените лица също са включени в персоналният обхват.

Принципът на еднакво третиране на гражданите на двете държави за правата от социалното осигуряване също е залегнал в този договор.

Друга разпоредба дава право, което не е регламентирано във вътрешното ни законодателство – пенсиите не подлежат на спиране поради това, че лицето, на което са отпуснати, пребивава на територията на другата страна.

Разпоредбите относно приложимото законодателство включват задължението за осигуряването за работещите единствено и изцяло по законодателството за социално осигуряване на тази страна, на чиято територия упражняват трудовата дейност. Изключения са предвидени в чл. 7 от договора.

Разпоредбите, уреждащи краткосрочни обезщетения и пенсии, включват принципа за сумиране на осигурителните периоди при преценката на правата, когато това е необходимо, като всяка компетентна институция – тази при която лицето е осигурено, отпуска дължимите по своето законодателство плащания. Обезщетенията за временна неработоспособност, майчинство и риск по време на бременност не се изплащат, когато лицето живее временно или постоянно на територията на другата страна, освен ако законодателството, по силата на което са отпуснати, го предвижда.

Определянето на правото и изчисляването на пенсиите става по следния ред: Компетентната институция на всяка договаряща се страна определя правото на пенсия и изчислява размера, като взема предвид единствено осигурителните периоди, придобити на нейна територия. Когато въз основа на сумирането на стажовете в двете държави въз-

никва право на пенсия, при изчисляване на размера, който ще се изплаща, се определя т.нар. в договора теоретична пенсия – изчислява се размерът все едно, че целият стаж е свой. След това се изчислява действителен размер на пенсията, като към теоретичната пенсия се приложи пропорция изразена като съотношение между осигурителния период, придобит в своята страна, и сумата от осигурителните периоди, придобити в двете страни. Този принцип е известен като принципът “pro rata temporis”. Независимо от това, когато общата продължителност на осигурителните периоди, придобити съгласно законодателството на едната страна, е по-малка от една година и в съответствие със законодателството ѝ не възниква право на обезщетение или пенсия, компетентната институцията не отпуска обезщетение или пенсия за този период. Ако е необходимо, другата страна ги взема предвид за признаване на правото и определяне на размера на обезщетението или пенсията, съгласно собственото ѝ законодателство, без да прилага принципа “pro rata temporis”.

В договора са предвидени и други специфични условия и особености при признаване на права и прилагане както на испанското, така и на българското законодателство; ред за професии със специален режим; ред за определяне на степента на намалена работоспособност с цел отпускане на съответните обезщетения или пенсии за постоянна неработоспособност.

Помощи при смърт на осигурено лице се отпускат от компетентната институция на тази страна, чието законодателство е приложимо спрямо работещия или пенсионера към момента на смъртта.

Когато се преценява право на обезщетение при безработица, също се сумират осигурителни пе-

риоди, ако е необходимо, но само в случай, че лицето е придобило последните осигурителни периоди в съответствие със законодателството, съгласно което се отпускат обезщетенията. Сумиране ще се извърши и когато срокът на изплащане на обезщетението зависи от продължителността на осигурителните периоди. За определяне на размера на обезщетението за безработица институцията, дължаща обезщетението, взема предвид единствено своите осигурителни периоди. Обезщетенията за безработица се изплащат, докато лицето законно пребивава на територията на страната, съгласно законодателството на която се получават.

Договорът предвижда допълнителни и специални разпоредби в случаите, когато периодът на задължително осигуряване съвпада с период на доброволно осигуряване в системата на ДОО, както и допускане на доброволната осигуровка, както и случаи, в които се допуска доброволна осигуровка от системата на държавното обществено осигуряване.

Стандартни текстове уреждат възможността за административна помощ между страните, възстановяване на неоснователно изплатени суми, освобождаване от такси и легализации, особености и гаранции за плащане, правомощия на компетентните органи във връзка с прилагането на договора, уреждане на спорове и др. Предвижда се да бъдат договорени и двустранни двуезични формуляри с цел улесняване и ускоряване на процедурата по преценка на правата на заинтересованите и произнасянето.

Трябва да се има предвид, че до влизането в сила на този договор осигуряването се провежда по вътрешното законодателство на държавата, където лицето работи и този стаж се зачита единствено и само от тази държава.

ТЕНДЕНЦИИ В НАТОВАРЕНОСТТА НА ЗАЕТИТЕ В ОСНОВНИТЕ СТРУКТУРНИ ЗВЕНА В ТП НА НОИ ПРЕЗ 2003 Г.

Елена Захариева,
главен експерт в дирекция “Човешки ресурси”

Основната цел на системата за оценка на потребностите от персонал е да се осигури спазването на нормативната рамка по отношение на числеността на персонала в НОИ и да се ограничи диференциацията в натовареността на заетите както между отделните териториални поделения, така и вътре в тях.

Ежегодният анализ на натовареността на работещите се прави за следните структурни звена:

– **сектор “Отпускане на пенсии” (ОП)** – При отчитане на този показател се вземат следните данни: брой заети в сектор “ОП”, брой новоотпуснати пенсии, брой изменени пенсии, брой прекратени пенсии;

– **сектор “Изплащане на пенсии” (ИП)** – При отчитане на този показател се вземат следните данни: брой заети в сектор “ИП”, брой новоотпуснати пенсии, брой изменени пенсии, брой прекратени пенсии;

– **сектор “Регистрация и осъществяване на дейността по ДОО” (РОД)** – При отчитане на този показател се вземат следните данни: брой заети в сектор “РОД”, брой осигурители, брой осигурени лица;

– **сектор “Контролно-ревизионна дейност” (КРД)** – При отчитане на този показател се вземат следните данни: брой заети в сектор “КРД”, брой осигурени в ревизирани осигурители, брой осигурени лица;

– **отдел “Финансово-счетоводно дейност” (ФРЗ)** – При отчитане на този показател се вземат следните данни: брой заети в сектор “ФСД”, брой осигурители, брой осигурени лица, брой пенсии.

Заетите в тези структурни звена обхващат около 70% от персонала на РУСО/СУСО.

В тези групи не се включват бройките на ръководните длъжности директор, главен счетоводител, началници на отдели и ръководител-сектори, както и заетите от следните структурни звена: “Пенсионно обслужване”, сектор “Човешки ресурси и управление на собствеността” (ЧРУС) и сектор

“ИС”. В тези структурни звена се обхваща относително малка част – 15% от заетите в РУСО и това не се отразява на общата цел на анализа.

Анализ на натовареността на юристите е направен, като са отчетени следните показатели:

- брой дела пред съдилища;
- брой решения на директора по жалби;
- брой съставени или съгласувани наказателни постановления;
- брой постановления по налагане на обезпечителни мерки.

При анализа на натовареността на дейността по Експертиза на работоспособността са взети следните показатели:

- брой подадени удостоверения;
- брой обжалвани болнични листове;
- брой заверени експертни решения на ТЕЛК и РЕЛКК;
- брой проверки, извършени от лекаря.

Анализ на натовареността на инспектор “Трудова злополука” и лекар “Трудова медицина” е направен, като са взети предвид следните показатели:

- приети декларации за трудови злополуки;
- разследвани смъртни и инвалидни злополуки;
- проучвани професионални болести.

Въз основа на данните от информационната система по цитираните показатели е изчислена диференциацията в степента на натоварване на заетите в основните структурни звена.

Основният извод, който може да бъде направен, е, че е налице тенденция на увеличаване натовареността (в брой клиенти) за всички звена общо за страната в сравнение с 2002 г. Тя е както следва:

- Звена “ОП” от 287,26 за 2002 г. на 327,3 през 2003 г. – ръст 13,9%;
- Звена “ИП” от 2686,03 за 2002 г. на 2753,56

- през 2003 г. – ръст 2,51%;
 – Звена “РОД” от 7656,04 за 2002 г. на 7779,14
 през 2003 г. – ръст 1,6%;
 – Звена “КРД” от 1032,70 за 2002 г. на 1044,44
 през 2003 г. – ръст 1,1%;
 – Звена “ФСД” от 6061,29 за 2002 г. на 6433,55
 през 2003 г. – ръст 6,1%.

Според степента на отклонение от средната за страната натовареност на заетите в основните структурни звена, РУСО се разпределят в три основни групи:

1. Първата група РУСО се характеризира със значителни отрицателни отклонения в степента на натовареност на заетите в основните структурни звена спрямо средното за системата на НОИ равнище. Като състояние за 2003 г. в тази група попадат следните ТПСО – Видин, Враца, Кърджали, Търговище, Шумен. В сравнение с 2002 г., когато в тази група са попадали шест ТП, през миналата година трайно ненатоварените РУСО са редуцирани с едно. В групата запазват състоянието си РУСО-Видин, Враца, Кърджали и Търговище, като се включва ново РУСО-Шумен, а отпадат РУСО-Разград и София-област.

2. Втората група РУСО не се характеризира със съществени отклонения в степента на натовареност на заетите в основните структурни звена. Тук се включват 22 ТП на НОИ.

3. Третата група РУСО се характеризира със значителни положителни отклонения от средната за системата натовареност на заетите в основните структурни звена. По данни за 2003 г. в тази група попада единствено СУСО, където натовареността във всичките му структурни звена е значително по-висока от средната за страната. В сравнение с 2002 г. от групата са отпаднали РУСО-Бургас и Варна.

Диференциацията в степента на натоварване е различна за анализиранияте структурни звена, което може да се проследи от данните в таблицата.

Функционално направление	"ОП"	"ИП"	"РОД"	"КРД"	"ФСД"
Максимално за страната	521,77	3447,47	10 724,70	1813,00	9248,52
Минимално за страната	224,39	1475,99	5190,42	580,21	3800,39
Разлика между максимално и минимално за ТПСО	2,33 пъти	2,07 пъти	2,07 пъти	3,12 пъти	2,44 пъти

При анализиранияте основни структурни звена се отбелязва значителна диференциация в степента на натоварване на заетите между отделните РУСО в страната – разликата между минималното и максималното равнище на изследваните показатели е над 2 пъти. Най-голяма диференциация в степента на

натоварване се отбелязва при заетите в звената “КРД”. В сравнение с 2002 г. се наблюдава известно увеличаване на диференциацията в звената “ИП”, “РОД” и “ФСД”, а “ОП” и “КРД” намаляват разликата в диференциацията на натовареността си.

Анализирайки отклонението в натовареността на отделни структурни звена от средното за страната могат да се направят следните по-важни изводи:

– Сравнително малък брой са ТП, чиито звена “ОП” и “ИП” допускат драстични отклонения в натовареността в сравнение със средното за страната. Единствено София-град, Варна и Габрово са със сравнително голяма натовареност, а РУСО-Шумен и Търговище са значително под средното;

– Намалява броят на ТП, чиито звена “РОД” са с голяма натовареност – от 6 за 2002 г. на 2 за 2003 г. (Благоевград и София-град), като се запазва броят – 7, на ТП с трайна ненатовареност;

– Чувствително намалява броят на ТП, чиито звена “КРД” попадат както в групата с висока натовареност, така и с трайна ненатовареност – съответно от 5 за 2002 г. на 3 за 2003 г. и от 13 за 2002 г. на 7 за 2003 г.;

– Много малък е броят на ТП – 12, чиито звена “ФСД” попадат в групата с натовареност около средната за страната. Единствено сред тези звена се наблюдава както значителен брой ТП с голяма натовареност – 5 РУСО, и в същото време 11 РУСО с натовареност значително под средната за страната.

Прилагайки критериите на системата за натовареност при разпределение на допълнително отпуснатата щатна численост на НОИ през 2003 г., бяха предприети действия с цел регулиране на натовареността на отделните РУСО. Отпуснатите допълнителни щатни бройки и извършваните трансформации са правени с оглед намаляване диференциацията както между отделните РУСО, така и между техните функционални направления. Въпреки увеличената обща натовареност на отделните звена в системата, в сравнение за 2002 г. е постигнато макар и не голямо увеличаване на броя на РУСО, чиито структурни звена са с натовареност около средната за страната.

Това означава, че в бъдеще исканията за допълнителна численост на персонала в определено структурно звено могат да се удовлетворят единствено, ако се осигури намаляването на персонала в други звена на НОИ. Тази ситуация не е нова и нейните прояви ще стават все по-интензивни. За целта все по-належаща става потребността от актуализация на системата за оценка на потребностите от персонал с оглед обективизиране на реалната ангажираност на отделните звена по обслужване на клиентите на НОИ.

Представяме ви...

РАЙОННО УПРАВЛЕНИЕ “СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ” - ПАЗАРДЖИК

Ангелина Генова-Влайкова,
директор на РУСО - Пазарджик

Районно управление ”Социално осигуряване” – Пазарджик, организира и извършва дейността на НОИ, осъществявайки методическо ръководство и контрол на осигурителите на територията на област Пазарджик.

В районното управление работят 122 служители, от които 76 с висше образование, което прави 62% от числения състав – 107 жени и 15 мъже, 75% от служителите са на възраст до 50 години. Новите моменти в осигурителните взаимоотношения изискват добре подготвени служители, които да разбират и осъществяват на практика промените. За целта се работи непрекъснато за повишаване знанията и за усъвършенстване на личните умения на служителите. За първото полугодие на 2004 г. в работни семинари и съвещания са участвали 11 служители.

РУ ”Социално осигуряване” – Пазарджик, осъществява дейността си в две сгради, което води до редица затруднения. Въпреки това е създадена организация във всички функционални звена за качествено и бързо обслужване на гражданите.

В административната структура на РУСО – Пазарджик, са обособени три отдела – ”Пенсии”, ”Осигурителни вноски и краткосрочно осигуряване” (ОВКО) и ”Финансово-счетоводна дейност”, два сектора – ”Човешки ресурси и управление на собствеността” и ”Информационни системи”.

В отдел ”Пенсии” работят 43 служители, обособени в два сектора: ”Отпускане на пенсии” и ”Изплащане на пенсии”.

Отдел ”Пенсии“ извършва дейността на НОИ по пенсионното осигуряване на гражданите от Пазарджишка област, като обслужва 82 359 пенсио-

нери; общ брой пенсии 118 034. Същите се изплащат чрез 113 пощенски станции и 31 банкови клона.

Ръководството на пенсионното осигуряване се осъществява от началник-отдел.

Служителите от двата сектора по график извършват прием на граждани всеки ден.

За първото шестмесечие на 2004 г. са постъпили заявления, както следва:

- 4427 бр. за отпускане на нови пенсии;
- 3495 бр. за промени на пенсии;
- 12 549 бр. за смяна вида на добавката по чл.

84 от КСО ;

Поради смърт, напускане на страната, навършване на пределна възраст на наследници, премиване на пенсионери в друго районно управление, промяна на вида на получаваната пенсия и др. са спрени и прекратени 4170 пенсии. На 4476 инвалиди е продължен срокът за изплащане на пенсиите след преосвидетелстване от ТЕЛК. През периода са приети 656 документа на учаци за продължаване срока за изплащане на пенсията. Издадени са 32 разпореждания за неправилно получени пенсии по вина на пенсионери за 15 663,23 лв. Най-честата причина за дълговете е укритият осигурителен стаж и доход след 1.01.1997 г.

В изпълнение на националната програма ”Помощ за пенсиониране“ за периода 1.01.2004–30.06.2004 г. са издадени 150 удостоверения.

За горепосочения период по жалби на граждани са постановени 20 решения на директора на районното управление.

По повод установени несъответствия между информацията в Персонален регистър на осигурените лица на НОИ и данните за осигурителния стаж и доход, представени в отдел ”Пенсии”, са изпра-

тени 1802 писма до осигурителите, като 100 случая са предадени за проверка от финансовите ревизори на отдел “Осигурителни вноски и краткосрочно осигуряване”, а останалите са уточнени от отдел “Пенсии”.

За периода, съгласно чл. 93 от НПОС, по предварително изготвен и съгласуван график с ТП “Български пощи“, са извършени 30 проверки от служители в сектор “Изплащане на пенсии“ за правилното изплащане на пенсиите в пощенските станции. При установяване на нарушения се дават предписания относно сроковете за изплащане на пенсиите, вписването на задължителните реквизити, документите на упълномощените лица и отчетността на изплатените пенсии.

В отдел “Осигурителни вноски и краткосрочно осигуряване” работят общо 55 служители. Същите са разпределени в три сектора:

- сектор “Контролно-ревизионна дейност”, в който работят 27 служители;
- сектор “Регистрация и осъществяване на дейността по ДОО” – 11 служители;
- сектор “Парични обезщетения за безработица” – 17 служители, обособен от 1.01.2004 г. с преминаването на паричните обезщетения за безработица от Агенцията по заетостта към НОИ. Структурирани са филиали във Велинград, Панагюрище, Пещера и Септември. За улеснение на гражданите са разкрити приемни в Батак и Белово.

За периода 1.01.04–30.06.04 г. са регистрирани 3150 лица с право на парично обезщетение за безработица (ПОБ).

Установени са неправомерно получени ПОБ от 27 лица за сумата 2213,42 лв. – по вина на лицата, 10 лица са получили неправомерно ПОБ в размер на 473,52 лв. по вина на осигурителите.

За горепосочения период са събрани 9539,04 лв. Сумите представляват неправомерно получени обезщетения за безработица с натрупване от период преди 1.01.2004 г. За еднократни парични суми по Закона за насърчаване на заетостта по представени бизнеспроекти към 30.06.04 г. са изплатени 19 207,43 лв. на 18 лица.

Дейността в отдел “Осигурителни вноски и краткосрочно осигуряване” се ръководи и координира от началник-отдел.

В РУСО – Пазарджик, са регистрирани 20 521 осигурители и самоосигуряващи се лица.

На основание чл. 8 от КСО в РУСО са регистрирани две осигурителни каси – “Роза” и “Мла-

дост”, които функционират на територията на гр. Пазарджик.

Към август 2004 г. са подадени 200 291 уведомления за трудови договори, като данните са с натрупване от началото на 2003 г.

Във връзка с дадената възможност за разсрочване на невнесените здравноосигурителни вноски, натрупани до 31.12.2003 г., в РУСО – Пазарджик, е открита специална приемна.

Към 30.06.2004 г. са разсрочени задължения към НЗОК на 2412 лица в размер на 41 319 лв. (главница и лихва).

За периода 1.01.2004–30.06.2004 г. са издадени 1182 удостоверения на осигурители и самоосигуряващи се лица за липса или наличие на установени задължения към фондовете на ДОО, НЗОК и ДЗПО.

За периода 1.01.2004–30.06.2004 г. контролните органи на РУСО – Пазарджик, са извършили 352 финансови ревизии по приходите и разходите на ДОО, НЗОК, ДЗПО. От тях 198 са приключили с ревизионни актове за начет на обща стойност както следва:

ДОО	–	1 175 673,45 лв.
НЗОК	–	175 096,70 лв.
ДЗПО-ППФ	–	286,00 лв.
ДЗПО-Ун.ПФ	–	23 915,59 лв.

Осигурители от област Пазарджик, включени в 100-те най-големи длъжници към ДОО, са “Стара планина” – гр. Пещера (в несъстоятелност), “КК Марица” АД – гр. Пазарджик, “Стоманени тръби” АД – гр. Септември (с решение А1641/29.09.03 г. седалището на фирмата е преместено в гр. София) и “ВРЗ-99” – гр. Септември, чието задължение се погасява периодично чрез наложен заповор върху вземане на длъжника към трето лице.

На осигурителите, не погасили доброволно установените задължения, се налагат заповори на банковите сметки. За първото шестмесечие на 2004 г. са изпратени 116 заповорни съобщения. Сумите, събрани чрез налагане на заповорите, са в размер на 169 507,15 лв. От наложени заповори на “свързани” с осигурителите длъжници лица за първото шестмесечие са постъпили 115 865,61 лв.

На основание чл. 110, ал. 5, т. 2 от КСО, са наложени заповори на трети лица, чрез които са събрани 624 624,83 лв.

На основание чл. 110, ал. 5, т. 3 от КСО, са възстановени от данъчните органи по заповорирани сметки на длъжници 73 906,10 лв.

Във връзка с предоставената от законодателя възможност за разсрочване на установените задължения са приети за периода 1.01.2003–30.06.2004 г. 22 погасителни плана. Два от тях са на основание чл. 116, ал. 6, т. 2 от КСО – от управителя на НОИ, 20 – от директора на РУСО – Пазарджик. Поради неизпълнение на условията на двама осигурители действието на погасителния план е прекратено и са предприети предвидените в чл. 110, ал. 5 от КСО мерки за събиране на вземанията.

Общият брой на длъжниците, които не са погасили доброволно задълженията си към ДОО до влизане в сила на разпореждането или решението, за първото шестмесечие на 2004 г. е 78.

На основание чл. 146, ал. 3 от ДПК, след изтичане на законоустановения срок, преписките се изпращат на Агенцията за държавни вземания (АДВ) за принудително събиране. Към 30.06.04 г. са изпратени 387 бр. (за задължения към ДОО) в размер на 11 856 124,45 лв. Събраните суми от АДВ са 763 564,77 лв. (по ДОО).

За първото шестмесечие на 2004 г. събраните суми по ревизионни актове по фондове са както следва:

Фонд ДОО:

- 1 338 264,65 лв. (чрез РУСО)
- 190 422,66 лв. (чрез АДВ)

Фонд ЗО:

- 153 556,58 лв. (чрез РУСО)
- 11 999,62 лв. (чрез АДВ)

Фонд ДЗПО – Ун.ПФ:

- 18 962,16 лв. (чрез РУСО)

Фонд ДЗПО-ППФ:

- 350,08 лв. (чрез РУСО)

Финансовите ревизори за периода 1.01.04–30.06.04 г. са извършили 246 проверки по молби и жалби на граждани и осигурители. Извършени са и 138 проверки във връзка с неправилно преведени и надвнесени суми от осигурители. Проверени са 93 УП-2 и са съставени констативни протоколи.

Въведените регистри: “Ревизори” (в него се отразяват предприетите действия по събиране на вземанията от осигурителите-длъжници), “УП-2” (отразяват се издадените обр. УП-2 с грешно определен осигурителен доход, установени при проверки на РУСО), “ПР-ПП” (Регистър за установени различия в данните от Персоналния регистър и приложените документи в пенсионната преписка), Регистър за въвеждане на отчетност и контрол при отпускане и изплащане на пенсии, както и Регистър за въвеждане на отчетност и контрол при определяне размера на обезщетенията за безработица, дават възможност за своевременно отстраня-

ване на различията и уеднаквяване на информацията между отделите, което води до подобряване ефективността и качеството на работата.

При извършените финансови ревизии и проверки на виновните длъжностни лица, нарушили осигурителното законодателство, за периода 1.01.2004–30.06.2004 г. са съставени 151 акта за установяване, от които 76 акта за установяване на административно нарушение във връзка с дейността по “ПОБ”. Издадени са 108 наказателни постановления.

Осъществяването на контрол по експертиза на работоспособността и оказване на методическа помощ се изпълнява от главен експер и експерт “Експертиза на работоспособността”. За периода 1.01.04–30.06.04 г. са извършени 23 проверки на лечебни заведения. Проверени и заверени са 4452 експертни решения на ТЕЛК, от които 160 са обжалвани пред НЕЛК. В регистъра на лечебните заведения за получаване на болнични листове на територията на РУСО са регистрирани 323 лечебни заведения (индивидуални и групови практики, специализирани и стоматологични, както и болнични заведения). Обжалвани са 65 болнични листа, от които 27 пред ЛКК и 38 пред ТЕЛК.

По програмата за профилактика и рехабилитация на осигурените лица, в съответствие с Инструкция №1/2002 г., за първото шестмесечие на 2004 г. са проверени и издадени 597 удостоверения на осигурени за ползване заведенията за профилактика и рехабилитация. На територията на Пазарджишка област дейността по тази инструкция се извършва от ПРО-ЕАД БУ “Роза” – Стрелча, МБДПЛР “Вита” – Велинград, СБР-НК-ЕАД – филиал Велинград, БХ “Велинград” – гр. Велинград.

За периода 1.01.2004–30.06.2004 г. са регистрирани 33 злополуки. 26 от тях попадат под хипотезата на чл. 55, ал. 1 от КСО, а 4 са на основание чл. 55, ал. 2 от КСО.

За първото шестмесечие на 2004 г. са получени 7 бързи известия за професионални заболявания. Изпратени са в КМЕД 4 протокола за извършено проучване на професионални заболявания.

В отдел “Финансово-счетоводна дейност” работят 11 служители, които извършват дейността по обработване и отчитане на данните на приходите – осигурителни вноски, ревизионни актове и др. и разходите – изплащане на обезщетения за временна нетрудоспособност, обезщетения за бременост и раждане, обезщетения за отглеждане на малко дете, изплащане на пенсии, изплащане на обезщетение за безработица и др. по съответните фондове – ДОО, Здравно осигуряване, ДЗПО, УПФ.

За периода 1.01.04–30.06.04 г. изпълнението на приходите и разходите е както следва:

- Фонд “Пенсии”:
– приходи 24 626 436,80 лв.
– разходи 49 249 818,85 лв.
- Фонд “Пенсии, несвързани с трудовата дейност”:
– разходи 2 725 862,97 лв.
- Фонд “Трудови злополуки и професионално заболяване”:
– приходи 501 788,63 лв.
– разходи 609 628,66 лв.
- Фонд “Общо заболяване и майчинство”:
– приходи 2 243 552,32 лв.
– разходи 3 955 663,21 лв.
- Фонд “Безработица”:
– приходи 2 806 676,17 лв.
– разходи 2 458 615,97 лв.

За шестмесечието са изплатени пенсии общо в размер на 52 561 101,40 лв.

Във връзка с изпълнение на Споразумението за координация и сътрудничество за осъществяване на съвместна дейност между Министерство на труда и социалната политика, Дирекция НС “Полиция”, Националния осигурителен институт, Агенция по заетостта и Изпълнителна агенция “Главна инспекция по труда” се извършват проверки на фирми на територията на Пазарджишка област, които допринасят за укрепване на финансовата дисциплина.

В Районно управление “Социално осигуряване” – Пазарджик, работят квалифицирани специалисти, което дава възможност за справяне с предизвикателствата на реформата в социалното осигуряване и постигане на качествено и бързо обслужване на гражданите и юридическите лица.

Повече информация за социалното осигуряване и пенсионната реформа можете да получите от страниците в Интернет на:

Национален осигурителен институт

www.nssi.bg

Министерство на труда и социалната политика

www.mlsp.government.bg

Комисия за финансов надзор

www.fsc.bg

*Проект “Пазар на труда”
към Американската агенция за
международно развитие*

www.pension.bg

Редакцията очаква от читателите на Бюлетина на НОИ мнения и предложения за материали на адреса на редакцията:

*1303 София, бул. “Ал. Стамболийски” № 62-64
Тел: 02 926 1010; 02 926 1234*

Бюлетинът се разпространява безплатно.